

5

Rozstawiają Lubelskie!
– Ambasadory
Województwa Lubelskiego

10

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego
– stawiamy na edukację

39

III Gala Sportu
– Najlepsi sportowcy
i trenerzy roku 2024

PISMO SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO

Nr 01 (23) // 2025 ISSN 2080-303X

lubelskie.pl

NETWORK
OF THE 3SEAS
REGIONS

Sieć Regionów Trójmorza

V SAMORZĄDOWY KONGRES TRÓJMORZA

2

ZOOM NA LUBELSKIE

lubelskie flow

7-8.06.2025

-BIEGI - RAJDY - NORDIC WALKIG - KAJAKI - KONCERTY
RUCH, MUZYKA, PRZYGODA - WBIJAJ Z EKIPĄ
OTWARCIE SEZONU TURYSTYCZNEGO

**ZOOM NATURY
W JANOWIE LUBELSKIM**

lubelskie
Smakuj życie!

GMINA
JANÓW LUBELSKI

W TYM NUMERZE

Z REGIONU

- 2** Współpraca i rozwój regionów. V Samorządowy Kongres Trójmorza.
- 5** Rozstawiają nasze Lubelskie! Gala Ambasadora Województwa Lubelskiego.
- 8** Wielki finał w CSK. 550 lat Województwa Lubelskiego.
- 10** Stawiamy na działania edukacyjne. Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.
- 12** Innowacje, rozwój, sukcesy. Inwestycje w ochronę zdrowia.
- 14** Wielka modernizacja w Krasnobrodzie. 1000. umowa w programie Fundusze Europejskie dla Lubelskiego.
- 16** Radni o Bogdanie i Małaszewiczach. Stanowiska Sejmiku Województwa Lubelskiego.
- 16** Nowoczesny sprzęt dla strażaków. Fundusze UE dla PSP i OSP.
- 17** Konkursy Eko i Vege. Promocja rolnictwa i lubelskiej wsi.
- 18** Samolotem do Rzymu. Nowe połączenie z Portu Lotniczego Lublin.
- 18** Lubelskie na EXPO. Wystawa Światowa Osaka 2025.
- 19** Najlepsze centrum kongresowe. LCK z prestiżową nagrodą.
- 20** Wsparcie dla dzieci i rodzin. Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD.

WARTO BYĆ POLAKIEM

- 21** Pamiętamy o Wyklętych. XIII edycja Biegów Tropem Wilczym w Lubelskiem.

KIERUNEK LUBELSKIE

- 22** Żywa lekcja historii. Muzeum Wsi Lubelskiej zaprasza.
- 23** W Berlinie i... w Lublinie. Targowa promocja turystyczna.
- 24** Kostomłoty nad Bugiem. Sanktuarium dla pielgrzymów i turystów.
- 26** Perła Środkowego Rostocza. Krasnobrodzki Park Krajobrazowy.

NATURALNE LUBELSKIE

- 29** W trosce o bociany. VIII Międzynarodowy Spis Bociana Białego.
- 31** O przyszłości sobiborskich mokradeł. Światowy Dzień Mokradeł 2025.
- 32** Buk pospolity. Gatunek Roku 2025 Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych.

LUBELSKIE SMAKUJE

- 34** Nie tylko święcone. Wielkanocne tradycje regionu.
- 36** Wielkanocne smaki. Spotkania z kuchnią tradycyjną.

Z DUMĄ WSPIERAMY SPORT

- 37** Lubelskie piłkarskim championem. IX Mistrzostwa Polski Urzędów Marszałkowskich.
- 38** Liga Mistrzów dla najmłodszych. Piłkarski turniej o Puchar Marszałka.
- 38** Lubelscy piłkarze w Nevadzie. Las Vegas Mayor's Cup.
- 39** Sportowcy i trenerzy roku 2024. III Gala Sportu Województwa Lubelskiego.

LUBELSKIE WYDARZENIA

- 40** Było, będzie... Relacje i zapowiedzi wydarzeń w regionie.

Lubelskie już po raz piąty było gospodarzem Samorządowego Kongresu Trójmorza. Inicjatywa międzynarodowej i międzyregionalnej współpracy, obchodząca w tym roku 15-lecie rozwoju, stała się ważnym projektem integracji w Europie Środkowo-Wschodniej. Świadczy o tym wyjątkowo duże zainteresowanie – w wydarzeniu wzięło udział 1500 osób z 29 państw, w tym aż 20 oficjalnych delegacji z szefami regionów. Mamy nowych Ambasadorów Województwa Lubelskiego. Tytuły za rok 2024 otrzymali: Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Centrum Profilaktyczno-Lecznicze w Lublinie, Wytwórnia Makaronu Domowego Pol-Mak oraz Aleksandra Mirosław, a Ambasadorem Specjalnym została Caritas Archidiecezji Lubelskiej. Aleksandra Mirosław – mistrzyni sportowej wspinaczki i złota medalistka olimpiady w Paryżu – została również Sportowcem Roku Województwa Lubelskiego. Sport, zarówno ten w mistrzowskim, jak i młodzieżowym wydaniu, zajmuje bardzo ważne miejsce w działaniach gospodarzy województwa. Młodzi piłkarze U 13 reprezentujący Lubelskie doszli do półfinału międzynarodowego turnieju Las Vegas Mayor's Cup w amerykańskiej Nevadzie, a ich młodsi koledzy rywalizują na stadionach regionu w Lidze Mistrzów o Puchar Marszałka Województwa Lubelskiego.

Redakcja Lubelskie.pl

www.facebook/LubelskiePL

lubelskie.pl • Nr 01 (23) // 2025

Lubelskie

Pismo Samorządu
Województwa Lubelskiego

Kwartalnik
ISSN 2080-303X
Nakład: 10 000 egz.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:
Departament Promocji,
Sportu i Turystyki

Redaktor naczelny: Jacek Żak
Redaktor wydania: Adam Niedbał
Redaktor techniczny: Paweł Szczerepa

DRUK:

Zapół Sobczyk
Spółka Komandytowa
Al. Piastów 42,
71-062 Szczecin
tel. 91 435 19 25

WYDAWCA:

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego
Departament Promocji,
Sportu i Turystyki
ul. Artura Grottgera 4, 20-029 Lublin
tel. 81 441 67 89

Na okładce: Województwo Lubelskie 12-13 marca 2025 roku było gospodarzem V Samorządowego Kongresu Trójmorza i Forum Gospodarczego. W wydarzeniu, z udziałem Prezydenta RP Andrzeja Dudy, uczestniczyło 1500 osób z 29 krajów, w tym 20 delegacji z szefami regionów. W 32 panelach dyskusyjnych wystąpiło 187 prelegentów z Polski, Europy i USA, fot. Łukasz Frączek, Michał Lenart.

 lubelskie.pl
 LubelskiePL

WSPÓŁPRACA I ROZWÓJ REGIONÓW

Prezydent RP Andrzej Duda w wystąpieniu inauguracyjnym V Samorządowy Kongres Trójmorza, fot. Łukasz Frączek

Mijająca dekada Inicjatywy Trójmorza pokazuje potrzebę jeszcze szerszej współpracy dla wspólnego rozwoju regionów Europy Środkowowschodniej. O dokonaniach oraz wyzwaniach i szansach dyskutowali w dniach 12-13 marca 2025 r. w Lublinie uczestnicy V Samorządowego Kongresu Trójmorza i Forum Gospodarczego.

W tegorocznej edycji udział wzięło 1500 osób, w tym 20 delegacji z szefami regionów. W 32 panelach dyskusyjnych wystąpiło 187 prelegentów.

Najważniejsze podpisane deklaracje dotyczyły: utworzenia Sieci Turystycznej Trójmorza, przyjęcia nowego członka stowarzyszonego (regionu z Mołdawii) do Sieci Regionów Trójmorza, a także Partnerstwa i Współpracy Członków Sieci Regionów Trójmorza na rzecz wsparcia i przygotowania budowy międzynarodowego korytarza transportowego Via Carpatia.

10 LAT INICJATYWY TRÓJMORZA

Samorządowy Kongres Trójmorza to uzupełnienie Inicjatywy Trójmorskiej, zapoczątkowanej w 2015 roku przez prezydenta RP Andrzeja Dudę i była prezydent Chorwacji Kolindę Grabar-Kitarović. Inicjatywa była inspiracją dla Województwa Lubelskiego do utworzenia samorządowego komponentu współpracy. Kongres organizowany przez

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie to dodatkowy format skierowany do samorządów 13 państw Inicjatywy Trójmorskiej.

– Praktyczną realizacją Kongresu Trójmorza jest obecnie żywa współpraca samorządów działających w ramach Sieci Regionów. Z powodzeniem rozwija się także Sieć Uniwersytetów Trójmorza. Udało się nam stworzyć płaszczyznę do pogłębiania współpracy gospodarczej, podpisać wiele cennych umów w obszarze transportowym oraz współpracy klastrów. Aktywnie działamy dalej, dlatego podczas tegorocznej edycji rozszerzamy współpracę na kolejne dziedziny: wzajemne poznawanie dziedzictwa historycznego poprzez nawiązanie współpracy skansenów z Europy Środkowej oraz powołanie Sieci Turystycznej Trójmorza – powiedział Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Uroczyste wystąpienie inauguracyjne V Samorządowy Kongres Trójmorza wygłosił prezydent RP Andrzej Duda, podsumowując dekadę istnienia i rozwoju Inicjatywy Trójmorza: – Tegoroczna, V już edycja tego wydarzenia wpisuje się w 10. rocznicę trwania Inicjatywy Trójmorza, którą miałem

zaszczyt inicjować. Podjęte działania w zamierzeniu miały prowadzić z jednej strony do wzmocnienia naszego regionu, Europy Środkowowschodniej, pod względem gospodarczym, infrastrukturalnym, a z drugiej – wzmocnić głos państw, które dziś w większości są państwami frontowymi wobec trwającej rosyjskiej agresji na Ukrainę. Dziesięć lat temu postanowiliśmy zakończyć podział Europy na kraje mniej i bardziej rozwinięte, aby wyrównać różnice rozwojowe między regionami. Dziękuję za dotychczasowe działania, które stanowią realne korzyści dla mieszkańców, ale także dla całej wspólnoty Trójmorza, jej partnerów i sąsiadów.

SIEĆ TURYSTYCZNA TRÓJMORZA

W ramach sesji otwarcia podsumowano 10-lecie działalności Inicjatywy Trójmorza oraz rozmawiano o jej przyszłości. Kolejnym punktem wydarzenia było podpisanie Deklaracji w sprawie utworzenia Sieci Turystycznej Trójmorza (3Seas Tourism Network).

Sieć Turystyczna Trójmorza jest inicjatywą realizowaną we współpracy Województwa Lubelskiego, Ministerstwa Turystyki Republiki Bułgarii, Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej oraz Stowarzyszenia Bułgarskich Gmin Morza Czarnego. Sieć będzie wspierać rozwój gospodarki turystycznej, wzmacniać regionalne marki i budować spójną ofertę turystyczną regionów Europy Środkowo-Wschodniej przy jak najlepszym wykorzystaniu środków unijnych i innych mechanizmów wsparcia.

DYSKUSJA O SZTUCZNEJ INTELIGENCJI

Prelekcja prof. Michała Kosińskiego z Uniwersytetu Stanforda o sztucznej inteligencji służącej umiędzynarodowieniu i poprawie konkurencyjności firm była wstępem do panelu o tej tematyce, którego partnerem merytorycznym była Politechnika Lubelska. Paneliści przedstawili szerszy kontekst wykorzystania AI w gospodarce i tworzeniu innowacji w praktyce. Rozmawiano także o kierunkach rozwoju AI w Unii Europejskiej oraz ograniczeniach wynikających z AI Act i przepisów krajów członkowskich UE.

SIEĆ WSPÓŁPRACY I VIA CARPATIA

Do Sieci Regionów Trójmorza, skupiającej już 27 regionów z siedmiu państw Europy Środkowej i Wschodniej, dołączył kolejny region stowarzyszony z Mołdawią – rejon Ștefan Vodă. Warto podkreślić, że w tej sieci, obok regionów z państw UE znajdują się już regiony stowarzyszone z Ukrainą. Pierwszego dnia podpisana została również Deklaracja o Partnerstwie i Współpracy Członków Sieci Regionów Trójmorza na rzecz wsparcia i przygotowania budowy międzynarodowego korytarza transportowego Via Carpatia. Trasa ta, łącząca północ z południem Europy, jest strategiczną główną osią komunikacji w obszarze państw nad morzami: Bałtyckim, Czarnym i Adriatyckim.

Ambasador Republiki Bułgarskiej w Polsce Margarita Ganeva – laureatka nagrody Trójmorza oraz gospodarze województwa – marszałek Jarosław Stawiarski i członek zarządu Marcin Szewczak, fot. Łukasz Frączek

GALA REGIONÓW TRÓJMORZA

Pierwszy dzień obrad zakończył się w Filharmonii Lubelskiej Galą Regionów Trójmorza, podczas której marszałek Jarosław Stawiarski oraz członek zarządu Marcin Szewczak wręczyli nagrody „Międzynarodowy sukces w obszarze Inicjatywy Trójmorza” w kategoriach: firma międzynarodowa, firma regionalna oraz osoba. Uczestnicy wysłuchali koncertu muzyki filmowej Trójmorza z udziałem Haliny Mlynkovej, artystów Opery Lubelskiej oraz muzyków Filharmonii Lubelskiej im. H. Wieniawskiego. Tegorocznymi laureatami nagrody „Międzynarodowy Sukces w obszarze Trójmorza”: w kategorii firma regionalna Firma ERKADO Sp. z o.o.; w kategorii firma międzynarodowa Port Lotniczy Lublin SA.; w kategorii osoba Jej Ekscelencja Margarita Ganeva, Ambasador Republiki Bułgarskiej w Polsce.

Jednym z głównych tematów kongresu była współpraca regionów Trójmorza w obszarze turystyki, fot. Michał Lenart

SESJA MIĘDZYNARODOWA

W trakcie dwudniowej sesji dyskutowano o roli Trójmorza w rozwoju turystyki międzyregionalnej, przyszłości i wyzwaniach Inicjatywy w kontekście euroatlantyckim, cyberbezpieczeństwie, przeciwdziałaniu dezinformacji. W ramach Debaty Regionów poruszono tematy bezpieczeństwa, stabilności i rozwoju regionów w zakresie wyzwań i zagrożeń transformacji energetycznej i paliwowej oraz odbudowy Ukrainy i jej przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej.

SESJA NAUKOWA

W ramach sesji naukowej organizowanej przez Katolicki Uniwersytet Lubelski polskie i zagraniczne uczelnie oraz ośrodki naukowe poruszyły tematykę edukacji i współpracy jako wartości łączących regiony. Rozmawiano o tym, jak efektywnie wykorzystać potencjał programu ERASMUS + dla przyszłości Trójmorza, a także poruszono temat wykorzystania sztucznej inteligencji w medycynie i ochronie zdrowia. Drugiego dnia podpisano porozumienie pomiędzy Województwem Lubelskim a Szkołą Główną Mikołaja Kopernika, które dotyczy współdziałania przy realizacji projektu, jaki prowadzi SGMK „Suicydologia – analiza stanu wiedzy oraz kampania edukacyjna”. Jego celem jest zbadanie świadomości społecznej na temat samobójstw wśród dzieci oraz opracowanie programów edukacyjnych mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Partnerem wszystkich paneli tego dnia została Szkoła Główna Mikołaja Kopernika. Dyskutowano o wyzwaniach rozwojowych Trójmorza w kontekście współpracy i zagrożeń w relacjach z USA, Rosją i Chinami, możliwościach i barierach kooperacji podmiotów publicznych i społeczno-gospodarczych w projektach międzynarodowych, bezpieczeństwie energetycznym oraz dziedzictwie historyczno-kulturowym regionu Trójmorza.

FORUM GOSPODARCZE

Oficjalnego otwarcia forum dokonał marszałek Jarosław Stawiarski. W ramach Forum Gospodarczego odbyła się sesja otwarcia zatytułowana „Kobiece Lubelskie”, a także seminarium pod nazwą „Wystawa Światowa EXPO 2025 Osaka, Japonia – szanse dla lubelskich MSP oraz gospodarki regionu”. W uroczystym otwarciu drugiego dnia Forum Gospodarczego uczestniczył poseł na Sejm RP, były premier RP Mateusz Morawiecki. Na Forum odbyły się panele dotyczące internacjonalizacji działań lubelskich przedsiębiorców, transportu multimodalnego – lotniska cargo, kolei, trasy Via Carpatia – oraz najnowszych innowacji w energetyce atomowej. Na przedstawicieli firm czekała strefa B2B oraz stoiska wystawiennicze. W trakcie wydarzenia marszałek Jarosław Stawiarski oraz poseł Mateusz Morawiecki wręczyli nominacje do Rady ds. Gospodarki Województwa Lubelskiego. Rada będzie pełniła kluczową rolę w tworzeniu strategii rozwoju, wspieraniu innowacji oraz promowaniu współpracy między sektorem publicznym a prywatnym.

POROZUMIENIE Z OBWODEM CHMIELNICKIM

Po drugim panelu nastąpiło podpisanie porozumień pomiędzy gminami z Województwa Lubelskiego i Obwodu Chmielnickiego. Nawiązanie współpracy Województwa Lubelskiego z Chmielnicką Radą Obwodową było możliwe dzięki inicjatywie marszałka Jarosława Stawiarskiego i przewodniczącej Wiolety Labaziuk. 12 grudnia 2023 r. został podpisany list intencyjny pomiędzy dwoma regionami, a współpraca stworzyła również dogodne warunki do nawiązywania partnerstw na szczeblu lokalnym samorządów z województwa lubelskiego i Obwodu Chmielnickiego. 13 marca br. porozumienie podpisali: Żwaniecka Gromada Terytorialna z Gminą Hrubieszów, Narkiewicka Gromada Terytorialna z Gminą Kraśnik i Krupetska Gromada Terytorialna z Gminą Tarnawatka.

WSCHODNI KONGRES MŁODYCH LIDERÓW

Organizatorem wydarzenia jest Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw. Jego zasadniczym celem jest przygotowanie osób młodych do uczestnictwa w dyskusji na temat przyszłości Polski, Europy i świata. Forum Młodych stawia sobie za cel konfrontację wiedzy teoretycznej z faktycznymi problemami. W trakcie tego wydarzenia młodzi stają się świadkami nawiązywania współpracy organizacji z różnych państw europejskich.

Premier Mateusz Morawiecki i marszałek Jarosław Stawiarski z członkami nowej Rady ds. Gospodarki Województwa Lubelskiego, fot. Łukasz Frączek

GALA AMBASADORA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

ROZSŁAWIAJĄ NASZE LUBELSKIE!

Województwo lubelskie ma już 88 honorowych ambasadorów, którzy swoją działalnością budują pozytywny wizerunek regionu w kraju i za granicą. Podczas 26. Gali Ambasadora Województwa Lubelskiego wręczono cztery prestiżowe tytuły i statuetki, a siedem przedsiębiorstw z regionu otrzymało certyfikaty w 19. edycji projektu gospodarczego Marka Lubelskie.

Zarząd Województwa Lubelskiego ogłosił nowych Ambasadorów Województwa Lubelskiego w kategorii: osoba, firma i instytucja podczas uroczystej gali 22 lutego 2005 roku w Centrum Spotkania Kultur. Galę otworzył „Walc” Wojciecha Kilara z filmu „Trędowata” w wykonaniu trio muzycznego EASTORIA w składzie: Marcin Sanakiewicz (fortepian), Aleksandra Złotnicka (skrzypce) i Katarzyna Mach (wiolonczela). Przez całą wieczór trio dbało o oprawę muzyczną wydarzenia. Gwiazdą gali był znany zespół Zakopower z Sebastianem Karpiem-Buteką.

AMBASADORZY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Województwo Lubelskie już od ćwierć wieku honoruje tych, których działalność wpływa na promocję i budowanie dobrego obrazu

regionu. Prestiżowy tytuł i statuetkę Ambasadora Województwa Lubelskiego otrzymało dotychczas 88 osób, instytucji i firm, reprezentujących bardzo różne obszary działalności. W tym gronie mamy również dziesięciu ambasadorów specjalnych. – To już 26. edycja wręczenia honorowych tytułów Ambasadora Województwa Lubelskiego. To dowód, że jako region mamy się czym pochwalić. Lubelskie staje się coraz silniejsze, m.in. dzięki przedsiębiorcom, których produkty i usługi są na najwyższym poziomie, zdobywając uznanie w kraju i na świecie. Moc naszego regionu to także wyjątkowi ludzie, nieprzeciętne osobowości, przedsiębiorcy, artyści, sportowcy, którzy potrafią zainteresować swoją działalnością i sukcesami szerokie grono odbiorców. Rola Ambasadora polega właśnie na reprezentowaniu marki, jaką jest Województwo Lubelskie – mówił marszałek Jarosław Stawiarski.

Kapituła honorowego tytułu Ambasadora Województwa Lubelskiego postanowiła przyznać te prestiżowe laury za rok 2024

w trzech kategoriach: osoba, instytucja, firma oraz dodatkowo tytuł Ambasadora Specjalnego.

W kategorii „Osoba” laureatką została Aleksandra Mirosław. Multimedalistka w dyscyplinie wspinaczka sportowa na czas; zdobywczyni jedyne złotego medalu olimpijskiego dla Polski na Igrzyskach Olimpijskich w Paryżu, na których ustanowiła rekord świata 6,06 sekundy. Aleksandra wielokrotnie biła rekordy świata, zdobywając najwyższe laury mistrzostw świata, mistrzostw świata juniorów i mistrzostw Europy. Jest zwyciężczynią plebiscytów: Najlepszy Sportowiec Roku 2024 Województwa Lubelskiego oraz Najlepszy Sportowiec Polski 2024 „Przeglądu Sportowego”. Pochodzi z lubelskiej sportowej rodziny: mama trenowała siatkówkę, ojciec sztuki walki, a siostra wspinaczkę. Jej najbliższym współpracownikiem i trenerem jest mąż Mateusz.

W tej kategorii do tytułu nominowani byli jeszcze: mistrzyni boksu, srebrna medalistka IO w Paryżu – Julia Szeremeta oraz

Dyrektor Caritas Archidiecezji Lubelskiej ks. Łukasz Mudrak odbiera statuetkę Ambasadora Specjalnego z rąk marszałka Jarosława Stawiarskiego i wicemarszałka Piotra Bresia, fot. Michał Lenart

wybitny lubelski muzyk, multiinstrumentalista, kompozytor, aranżer i pedagog – Tomasz Momot. W kategorii „Instytucja” tytuł otrzymał Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Centrum Profilaktyczno-Lecznicze w Lublinie. WOMP obchodził w 2024 roku jubileusz 60-lecia istnienia. Był to też czas zakończenia wielu doniosłych inwestycji. Oddanie nowego bloku C, a także centralnej rejestracji w bloku D i wyremontowanego bloku A zdecydowanie poprawiło jakość i dostępność usług dla pacjentów Podstawowej Opieki Zdrowotnej i Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej. Zyskali

wszyscy pacjenci, w tym niepełnosprawni, polepszył się też komfort pracy personelu. Ośrodek jest liderem w obszarze medycyny pracy, integruje środowisko naukowe i branżę medyczną poprzez organizację szkoleń i konferencji oraz kształcenie podyplomowe kadr medycznych. W tej kategorii do tytułu nominowane były jeszcze: Caritas Archidiecezji Lubelskiej oraz Filharmonia im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie. W kategorii „Firma” tytuł przypadł Wytwórni Makaronu Domowego „POL-MAK” S.A. POL-MAK to wiodący producent makaronów w Polsce. Firma założona w 1995 r z siedzibą

w Ludwinie, skutecznie łączy tradycyjne receptury z nowoczesnymi technologiami, zdobywając uznanie konsumentów na rynku krajowym i za granicą. POL-MAK to jeden z czołowych pracodawców w regionie, a mocną stroną spółki jest współpraca z rolnikami i promocja zrównoważonego rozwoju w rolnictwie. Firma angażuje się też w inicjatywy charytatywne i edukacyjne. Wśród licznych nagród i wyróżnień, potwierdzających wkład w innowacyjność i rozwój gospodarki, posiada certyfikat Marka Lubelskie oraz nagrodę „Międzynarodowy sukces w obszarze regionów TRÓJ-MORZA”.

W tej kategorii nominowani byli jeszcze: Fabryka Kabli ELPAR Spółka z o.o. w Parczewie oraz MOTOR LUBLIN S.A. Dodatkowo kapituła postanowiła uhonorować Caritas Archidiecezji Lubelskiej tytułem Ambasadora Specjalnego. Caritas to katolicka organizacja pozarządowa działająca na Lubelszczyźnie od 1991 roku. Stawia sobie za cel niesienie pomocy osobom potrzebującym, znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej lub życiowej. Caritas dofinansowuje posiłki w szkołach i placówkach wychowawczych, funduje stypendia dla uczniów szkół podstawowych i średnich, wspiera seniorów oraz chorych i niepełnosprawnych poprzez warsztaty terapii, wczaso-rekolekcje, domowe hospicjum i wiele innych dzieł. W ostatnich latach lubelska Caritas pomagała ofiarom uchodźcom wojennym oraz uczestniczy w działaniach humanitarnych na Ukrainie, a od jesieni ubiegłego roku niesie pomoc powodzią na Dolnym Śląsku.

Gala Ambasadora Województwa Lubelskiego miała imponującą oprawę, fot. Michał Lenart

MARKA LUBELSKIE

Jak co roku podczas gali wręczone były certyfikaty projektu gospodarczego Marka Lubelskie. Województwo Lubelskie stawia na rozwój nowoczesnej gospodarki. Połączenie tradycji z rozbudowanym zapleczem naukowo-badawczym oraz przedsiębiorczością firm i ich otwarciem na innowacje, dają dużą dynamikę gospodarce regionu w bardzo różnych branżach. Dzięki takim przedsiębiorcom Lubelskie jest kojarzone z tym, co niezawodne i najlepsze. Decyzją kapituły do projektu gospodarczego Marka Lubelskie w 19. edycji dołączyło kolejnych siedem firm z regionu: KABAKO GRUPPE Sp. z o.o. z siedzibą w Opolu – specjalizująca się w przetwórstwie owoców, warzyw, w mleczarstwie i piekarnictwie;

Bio Berry Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie – producent ekologicznych mrożonych owoców i warzyw; Stal-Tech Sp. z o.o. z siedzibą w Łążku Ordynackim k. Janowa Lubelskiego – oferująca nowoczesne technologie i materiały budowlane, w tym płyty wielowarstwowe; Roztoczański Związek Pszczelarzy Tomaszów Lubelski z siedzibą w Tomaszowie Lubelskim – działający od blisko 40 lat na rzecz ponad 1650 producentów miodu; BIMIZ FOOD Sp. z o.o. z siedzibą w Radzynie Podlaskim – producent mrożonych owoców i warzyw; Arcus Systemy Informatyczne Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie – wdrażająca systemy informatyczne wspomagające zarządzanie różnymi obszarami organizacji; Kolejowy Serwis Mobilny Sp. z o.o. z siedzibą w Małaszewiczach Dużych – oferująca innowacyjne usługi

napraw, przeglądu i modernizacji taboru kolejowego, włącznie z ratownictwem kolejowym.

Projekt gospodarczy Marka Lubelskie realizowany jest od 2007 roku. Jest wyjątkową formą promocji dla firm prowadzących działalność gospodarczą w województwie lubelskim. Zastrzeżony znak towarowy jest symbolem jakości, innowacyjności i dbałości o środowisko naturalne. Projekt gospodarczy Marka Lubelskie to wartość dodana dla firm, regionu i jego mieszkańców. Pomaga budować lokalny patriotyzm, wspiera działania proinwestycyjne i rozwój gospodarczy regionu, podnosi konkurencyjność przedsiębiorstw oraz promuje najlepsze produkty i usługi. Już 113 przedsiębiorstw z województwa lubelskiego zostało wyróżnionych certyfikatem Marka Lubelskie.

WIELKI FINAL W CSK

Decyzją Sejmiku Województwa Lubelskiego rok 2024 został ogłoszony „Rokiem Jubileuszu 550-lecia Województwa Lubelskiego”. Jego podsumowaniem była jubileuszowa Gala, która odbyła się 8 stycznia 2025 r. w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.

Finałowa Gala 550-lecia Województwa Lubelskiego miała bardzo uroczysty charakter, fot. Agata Pawłowska

Uroczystość rozpoczęła się wprowadzeniem sztandaru i odśpiewaniem hymnu Rzeczypospolitej Polskiej. Następnie uczestnicy obejrżeli film promujący i podsumowujący 550-lecie Województwa Lubelskiego. Po projekcji głos zabrali Marszałek Województwa Lubelskiego oraz zaproszeni goście.

– Województwo lubelskie zostało wyodrębnione z województwa sandomierskiego przez Kazimierza Jagiellończyka, który podjął tę decyzję po zwycięskiej wojnie z Krzyżakami. Utworzenie województwa przyniosło niesamowity rozwój dla regionu, znajdującego się na szlaku handlowym i politycznym między Krakowem a Wilnem. My jesteśmy tradycyjni, chcemy tego,

co wpajali nam nasi ojcowie przez 550 lat. Prezydent Lech Kaczyński mówił, że „te narody, które mają dobrą tradycję i umieją łączyć ją z nowoczesnością, mogą osiągnąć sukces”. A województwo lubelskie to potrafi, więc jest skazane na sukces. I tego sukcesu sobie i wszystkim Państwu życzę – mówił marszałek Jarosław Stawiarski.

KONCERT GRUPY TOMASZ MOMOT ORKIESTRA

Finalnym akcentem Gali był koncert Tomasz Momot Orkiestra z udziałem rodzimych artystów z województwa lubelskiego.

Rafał Brzozowski, przy akompaniamencie Tomasz Momot Orkiestra wykonał utwory „Opowiadaj mi tak” oraz „Lubię wracać tam gdzie byłem” z repertuaru Zbigniewa Wodeckiego. Krzysztof Cugowski zaśpiewał „Cisza jak ta”, a w „Jest taki samotny dom” towarzyszył mu chór UMCS. W koncercie wziął także udział Piotr Cugowski z piosenkami „Donośność działa” oraz „Wierzę w lepszy świat”. W koncercie wystąpili także: Piotr Selim, Natalia Wilk, Jan Kondrak, Alicja Habza oraz skrzypkowie Stanisław Leszczyński i Dorota Michalak-Michalewska. Solistom towarzyszyły Tomasz Momot Orkiestra i Chór UMCS, natomiast artyści Zespołu Pieśni i Tańca „Jawor” zaprezentowali się, w sarmackich strojach, w dostojnym „Polonezie”.

MEDALE 550-LECIA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Podczas uroczystej Gali szczególne wyróżnienie trafiło do instytucji, które angażowały się w działania na rzecz rozwoju regionu oraz zachowania jego tożsamości historycznej i kulturowej. Marszałek Jarosław Stawiarski oraz Członkowie Zarządu Województwa Lubelskiego Marcin Szewczak i Jarosław Kwasek wręczyli łącznie 33 Medale 550-lecia Województwa Lubelskiego.

Odnaczono muzea, przedsiębiorstwa, organizacje pożytku publicznego, kościoły, centra kultury, kluby sportowe, parki, uczelnie, zespoły ludowe i lotnisko. Wśród odznaczonych znalazły się: Sanktuarium Matki Bożej Kodeńskiej w Kodniu (powiat bialski); Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Biłgoraju Sp. z o.o.; Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie; Fundacja „Brama” Kultura i Tradycja Wsi Nadbużańskiej (powiat hrubieszowski); Park Rekreacji ZOOM NATURY (powiat janowski); Muzeum 24. Pułku Ułanów w Kraśniku, Oddział Muzeum Narodowego w Lublinie; Muzeum Regionalne w Krasnymstawie; Muzeum Ziemi Lubartowskiej w Lubartowie; Stowarzyszenie Kowali Polskich w Wojciechowie (powiat lubelski); Chorągiew Zamku w Zawieprzycach (powiat łęczyński); Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej (powiat łukowski); Nadwiślańska Kolejka Wąskotorowa (powiat opolski); Muzeum Augusta Zamoyskiego w Jabłoni (powiat parczewski); Sanktuarium Matki Bożej Kębskiej w Wąwolnicy (powiat puławski); Ludowy Klub Sportowy Orleń-Spominek Radzyń Podlaski; Centrum Kultury i Sportu w Rykach; Stowarzyszenie Marsz Szlakiem Józefa Franczaka ps. „Laluś” (powiat świdnicki); Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Tomaszowskiego; Poleski Park Narodowy; Towarzystwo Szabli i Miecza (powiat zamojski); Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej; Podziemia Kredowe w Chełmie; Akademia Zamojska w Zamościu; Parafia Archikatedralna pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Lublinie; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II; Politechnika Lubelska; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie; Uniwersytet Medyczny w Lublinie; Port Lotniczy Lublin S.A. (miasto Lublin); Zespół Pieśni i Tańca „Jawor” Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie; Zespół Tańca Ludowego „Leszczyniacy” w Lublinie; Muzeum Narodowe w Lublinie.

Medale 550-lecia wręczyli marszałek Jarosław Stawiarski oraz członkowie zarządu Jarosław Kwasek i Marcin Szewczak, fot. Łukasz Frączek

CHWILA DLA HISTORII

Województwo lubelskie powstało w czerwcu 1474 roku król Kazimierz IV Jagiellończyk na sejmie w Piotrkowie. Było pierwszym w historii utworzonym poprzez wyodrębnienie części obszaru innego województwa – sandomierskiego. W skład nowego województwa weszły powiaty i kasztelanie w Lublinie i Łukowie oraz powiat w Urzędowie. Najważniejszym faktem, który przypieczętował znaczenie Lublina i Lubelskiego w państwie Jagiellonów, było zawarcie realnej Unii Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego pierwszego lipca 1569 roku. Złoty wiek przyniósł bardzo dynamiczny rozwój gospodarczy regionu i zaowocował odrębnym stylem w architekturze, nazywanym renesansem lubelskim. Prawie niezmienione terytorialnie województwo lubelskie przetrwało aż do rozbiorów Polski. W listopadzie 1918 roku Lublin stał się stolicą odradzającego się państwa i siedzibą Tymczasowego Rządu Ludowej Republiki Polskiej. Jego teren obejmował dwie przedwojenne gubernie: lubelską i siedlecką i dzielił się na 19 powiatów. Do 1939 roku było jednym z największych województw II RP. Trwające po II wojnie światowej korekty graniczne ustabilizował dopiero 1975 rok, kiedy to Polskę podzielono na 49 województw. Po powrocie do podziału Polski na 16 województw w 1998 roku (połączenie woj. białkopodlaskiego, chełmskiego, lubelskiego, zamojskiego wraz z powiatem janowskim i łukowskim) województwo lubelskie jest trzecim co do wielkości województwem w kraju.

WYDARZENIA ROCZNICOWE

W ciągu minionego roku odbyło się wiele wydarzeń wpisujących się w jubileusz 550-lecia województwa lubelskiego. Wojewódzka Rada Towarzystw Regionalnych przygotowała konferencję wyjazdową, która odbyła się w Kodniu w dniach 10-11 lutego 2024 r. pod tytułem: „Dziedzictwo i Perspektywy: 550-lecie utworzenia województwa lubelskiego”.

Znaczącym wydarzeniem było uroczyste spotkanie i sympozjum, które miało miejsce 12 marca br. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. Wzięli w nim udział przedstawiciele Samorządu Województwa Lubelskiego i jednostek samorządu terytorialnego, środowiska akademickiego, instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych. Kolejna ważna konferencja odbyła się 12 kwietnia br. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. Jej organizatorem był Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego przy współpracy z LCK, Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej. Zaprezentowano badania nad historią i dziedzictwem kulturowym województwa lubelskiego. Kontynuacją powyższego wydarzenia była druga jubileuszowa konferencja historyczna „550 lat Województwa Lubelskiego (1474-2024)” zorganizowana w dniach 11-12 października 2024 r. na Wydziale Historii i Archeologii UMCS. W 25 referatach naukowców i badaczy przybliżono historię województwa od średniowiecza po współczesność.

STAWIAMY NA DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Gospodarze województwa i beneficjenci projektów z zakresu edukacji i dokształcania dzieci i dorosłych, fot. Łukasz Frączek

Szeroka gama wsparcia kierowana do beneficjentów funduszy unijnych objęła również działania edukacyjne w województwie lubelskim. Dofinansowanie otrzymają szkoły oraz instytuty badawcze. Projekty skupiają się nie tylko na technicznych remontach i dostosowaniu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ale również na innowacyjnym wyposażeniu.

Zespołu Szkół Energetycznych i Lubelskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Lublinie.

PRZEBUDOWA I REMONTY SZKÓŁ

Podczas wydarzenia wręczono także siedem umów o dofinansowanie projektów w ramach Działania 7.2 Infrastruktura edukacji ogólnej o łącznej całkowitej wartości ponad 9,3 mln zł, w tym udział Funduszy Europejskich to 7,9 mln zł. Beneficjentami są gminy: Wisznice, Kłoczew, Jabłoń, Zalesie, Siemień, Goraj oraz Gmina Miejska Biała Podlaska.

W Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Białej Podlaskiej prace obejmą m.in. remont schodów, remont stołówki, montaż podnośników przyschodowych czy remont placu apelowego. Natomiast w Gminie Kłoczew przebudowane lub rozbudowane oraz wyposażone zostaną trzy szkoły, a także planowany jest zakup niezbędnego wyposażenia i sprzętu – ławek i krzeseł z regulowaną wysokością czy mebli do szatni zgodnie ze standardami dostępności. Zaś w Szkole Podstawowej w Wisznicach zostanie zamontowana winda, a sprzęt i wyposażenie zostaną dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. Przebudowane i dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami zostanie także przedszkole w Jabłoniu.

CYFRYZACJA I EDUKACJA

9 stycznia 2025 r. marszałek Jarosław Stawiarski uroczyście wręczył 31 umów o dofinansowanie projektów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Wręczone umowy dotyczyły Działania: 2.2 Cyfrowe Lubelskie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, 7.2 Infrastruktura edukacji ogólnej, 7.5 Infrastruktura edukacyjna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, 7.10 Turystyczne Lubelskie i opiewają na łączną kwotę ponad 97,5 mln zł, z czego dofinansowanie UE to blisko 80 mln zł. Podczas wydarzenia wręczono również jedną umowę o dofinansowanie projektu Gminy Lublin pn. „Rozwój szkół zawodowych na terenie Miasta Lublin” w ramach Działania 7.5 Infrastruktura edukacyjna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Wartość projektu to ponad 15 mln zł, z czego niemal 12 mln zł to wkład UE. Projekt zakłada przebudowę budynków warsztatów szkolnych Zespołu Szkół Elektronicznych,

Wydarzenie pod nazwą „Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027: skuteczna edukacja szansą na sukces na rynku pracy” odbyło się 4 grudnia 2024 r. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym w Lublinie. Spotkanie zgromadziło ekspertów, przedstawicieli instytucji publicznych i samorządowych, przedsiębiorców oraz organizacji edukacyjnych, którzy podjęli temat skutecznego wykorzystania Funduszy Europejskich do wsparcia edukacji zawodowej, ustawicznej oraz aktywizacji młodych ludzi w województwie lubelskim. Organizatorem wydarzenia był Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

W trakcie konferencji zostały omówione kwestie w obszarze edukacji i rynku pracy, m.in. zwiększenie dostępu do szkoleń zawodowych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji oraz rozwój kompetencji wymaganych przez rynek pracy czy wsparcie młodzieży wchodzącej na rynek pracy. Konferencja była także transmitowana on-line na Youtube na kanale Fundusze Europejskie dla Lubelskiego.

PROGRAMY W RAMACH ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH

Podczas uroczystości, która miała miejsce 17 stycznia 2025 r., wręczona została jedna umowa o dofinansowanie projektu w ramach Działania 10.5 Wsparcie edukacji w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) programu FEL 2021-2027, opiewająca na ponad 1,7 mln zł, z czego dofinansowanie to 1,5 mln zł, a wkład budżetu państwa to 89 tys. zł.

Projekt Powiatu Lubelskiego przewiduje doposażenie pracowni i wzrost jakości kształcenia w sześciu szkołach ponadpodstawowych prowadzących kształcenie ogólne oraz zawodowe na terenie powiatu lubelskiego: Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Niemcach, Zespole Szkół im. M. Kopernika w Bełżycach, Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Zawodowego w Pszczelnej Woli, Zespole Szkół Techniki Rolniczej im. W. Witosa w Piotrowicach, Zespole Szkół im. A. Kwiatkowskiego w Bychawie, Zespole Szkół Zawodowych im. Mjr. H. Dobrzańskiego w Bychawie.

W każdej ze szkół zostanie utworzona pracownia 3D, która zostanie doposażona w nowoczesny sprzęt. Uczniowie będą mieli także możliwość skorzystania ze staży uczniowskich. Ponadto realizacja projektu przewiduje szkolenia dla nauczycieli.

MODEL LOWE

Podpisano również 12 umów w ramach Działania 10.6 Uczenie się osób dorosłych o wartości 3,6 mln zł, z czego dofinansowanie w ramach EFS+ to 3 mln zł, a wkład budżetu państwa to 354 tys. zł.

Celem projektów w tym zakresie było wsparcie kompetencji kluczowych osób dorosłych z regionu poprzez tworzenie i funkcjonowanie lokalnych ośrodków kształcenia osób dorosłych w oparciu o Model Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji (Model LOWE). LOWE to miejsce, gdzie zdiagnozowane potrzeby edukacyjne w kontekście wyzwań rozwojowych wspólnoty przekuwane są w elastyczną ofertę edukacyjną tworzoną w sposób demokratyczny i partycypacyjny. Grupę docelową projektów w tym zakresie stanowią osoby dorosłe o niskich kwalifikacjach lub kompetencjach podstawowych, które z własnej inicjatywy chcą nabywać kompetencje lub kwalifikacje, a także podmioty tworzące lokalne punkty wsparcia kształcenia osób dorosłych.

Wśród beneficjentów znalazła się gmina Dzierzkowice oraz Miasto Tomaszów Lubelski, Ulhówek, Ułęż i Wólka; Towarzystwo Babolanum z Lublina (organizacja pozarządowa); Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA; Centrum Kształcenia Kadr Omega Marcin Kusiak z Lublina; Centrum Szkoleń i Innowacji Sp. z o.o. z Lublina; Ogólnopolski Operator Oświaty z Poznania; Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli ISKRA – Edukacja Animacja Szkolenia Sp. z o.o. z Lublina; Skuteczne Media sp. z o.o. z Puław.

PUBLICZNA INFRASTRUKTURA B+R

W siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie marszałek Jarosław Stawiarski oraz wicemarszałek Piotr Breś podpisali 5 marca br. 6 umów z uczelniami i organizacjami badawczymi na wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej w regionie w ramach Działania 1.1 Regionalna infrastruktura.

Umowy zawarto z czterema organizacjami badawczymi naszego regionu: Instytutem Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie (1 projekt o wartości ponad 10 mln zł, w tym ponad 6 mln z UE), Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach (1 projekt o wartości niemal 9 mln zł, w tym ponad 6 mln z UE), Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (projekt „Laboratorium AgroBioNano-Technologii” o wartości prawie 4,8 mln zł, w tym wsparcie z UE to ponad 3 mln zł), Politechniką Lubelską (3 projekty): „Wsparcie infrastrukturalne badań i rozwoju innowacyjnych, energooszczędnych, proekologicznych materiałów oraz technologii do zastosowań w środkach transportu, maszynach technologicznych i medycynie” o wartości niemal 13,6 mln zł, w tym wsparcie z UE to ponad 9,4 mln zł, „Laboratorium Inteligentnych Systemów Diagnostycznych w Inżynierii Wysokonapięciowej (LabTech)” o wartości prawie 10,4 mln zł, w tym ponad 7,2 mln zł z UE, „Centrum badawcze odzysku energii i surowców z odpadów” o wartości 5,5 mln zł, w tym ponad 3,8 mln zł z UE.

Marszałek Jarosław Stawiarski, wicemarszałek Piotr Breś i dyrektor Departamentu Zarządzania Funduszami Regionalnymi Anna Brzyska z szefami uczelni wyższych i Instytutów naukowych Lublina i Puław — beneficjentami projektów w zakresie rozwoju infrastruktury B+R, fot. Łukasz Frączek

INNOWACJE, ROZWÓJ, SUKCESY

© Łukasz Frączek | UMWL

Stale podnoszona jakość usług zdrowotnych w województwie jest jednym z priorytetowych działań Zarządu Województwa Lubelskiego. Ich efekty są widoczne nie tylko w nowej infrastrukturze, kolejnych wyremontowanych szpitalnych oddziałach, ale przede wszystkim w dostępności do nowoczesnych metod leczenia pacjentów.

Największe wojewódzkie placówki ochrony zdrowia otwierają nowe, w pełni wyposażone oddziały i poradnie, podnoszą jakość procesów diagnostyki i leczenia, zdobywając prestiżowe certyfikaty, albo z sukcesem sięgają po najnowsze zdobycze techniki, jak robotyka chirurgiczna.

NEUROCHIRURGIA PRZY KRAŚNICKIEJ

Oddział Neurochirurgii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie zyskał nową siedzibę, nowoczesny sprzęt i więcej miejsc dla pacjentów. Cała inwestycja kosztowała blisko 40 mln zł. W uroczystości otwarcia, która miała miejsce 28 stycznia 2025 r., uczestniczył marszałek Jarosław Stawiarski. Oddział Neurochirurgii należy do grupy wysoko specjalistycznych jednostek ochrony zdrowia i świadczy usługi medyczne w zakresie operacyjnego leczenia chorób układu nerwowego m.in. z zakresu neuroonkologii (operacje guzów mózgu i chorób naczyniowych – tętniaki i naczyniaki), neurotraumatologii, a także w schorzeniach zwyrodnieniowych i dyskopatycznych kręgosłupa (wypadnięcie dysku – rwa kulszowa, stenoza kanału kręgowego) oraz operacje nerwów obwodowych (zespołu cieśni nadgarstka, cieśni nerwu łokciowego,

uszkodzeń pourazowych nerwów obwodowych).

– Jako jedyny ośrodek w regionie wykonujemy pełen zakres operacji endoskopowych kręgosłupa, a jako jeden z nielicznych w kraju przeprowadzamy endoskopowe zabiegi stabilizacji kręgosłupa. Od powstania naszego oddziału w lutym 2024 roku przyjęliśmy ponad 900 pacjentów. Przez jedenaście miesięcy wykonaliśmy 800 operacji – mówił prof. dr hab. n. med. Cezary Grochowski, kierownik Oddziału Neurochirurgii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie.

W nowej lokalizacji (blok C, V piętro) oddział będzie dysponował 20 łózkami.

ORTOPEDIA W WOMP

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Centrum Profilaktyczno-Lecznicze w Lublinie (WOMP) otworzył Poradnię Ortopedyczną wyposażoną w nowoczesne zaplecze

diagnostyczno-zabiegowe. W trosce o jakość świadczeń zdrowotnych do WOMP został zakupiony nowy, mobilny sprzęt medyczny – aparat RTG z ramieniem C. Robot będzie wykorzystany do diagnostyki i nowoczesnych metod leczenia bólu, do których należą termolezja i kriolezja wspierane przez precyzyjne obrazowanie RTG i USG. Proponowane metody termolezji i kriolezji nerwów obwodowych skutecznie eliminują bóle kończyn czy kręgosłupa w odcinkach lędźwiowym, piersiowym i szyjnym. Pozwalają także na leczenie przewlekłych dolegliwości bólowych, np. po urazach czy operacjach.

– Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Lublinie jest liderem w obszarze medycyny pracy poprzez wyznaczanie trendów i kierunków rozwoju tej dyscypliny w Polsce. Cały czas inwestujemy w infrastrukturę tego miejsca, w nowoczesne budynki i sprzęt. Otwarcie Poradni Ortopedycznej z nowoczesnym zapleczem diagnostyczno-zabiegowym jest tego kolejnym, i z pewnością nie ostatnim, dowodem. Serdecznie

gratuluje całemu personelowi tak wysokiego poziomu zarządzania naszą jednostką – powiedział marszałek Jarosław Stawiarski. Koszt zakupu aparatu RTG z ramieniem C wraz z adaptacją pomieszczenia to wydatki dla budżetu Województwa Lubelskiego w wysokości niemal 552 tys. zł. Resztę kosztów, tj. 113 tys. zł, poniósł WOMP.

CERTYFIKAT DLA SZPITALA W CHEŁMIE

Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie otrzymał certyfikat „Wysoka Jakość w Ochronie Zdrowia” oraz Wyróżnienie Nadzwyczajne „Laur Nowoczesności”. Wydarzenie miało miejsce podczas X Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Podmiotów Branży Medycznej organizowanego przez Europejskie Centrum Badań nad Jakością w Krakowie. Zasadniczym celem Konkursu „Wysoka Jakość w Ochronie Zdrowia” jest identyfikowanie i wyróżnianie jednostek, które są liderami jakości i innowacyjności w ochronie zdrowia, branży farmaceutycznej i dziedzinach pokrewnych. Godło Jakości Europejskiego Centrum Badań nad Jakością otrzymują podmioty, które cechują się wysoką jakością świadczeń, nowoczesnym modelem zarządzania i troską o budowanie jak najlepszych relacji z pacjentami. „Laurem Nowoczesności” honorowane są podmioty, które wyróżniają się na tle pozostałych Laureatów Konkursu realizowaniem działań menedżerskich, ukierunkowanych

na wdrażanie i rozwijanie innowacji, wpływających na jakość świadczonych usług i podnoszących ich wartość dla pacjentów.

800 OPERACJI Z ROBOTEM DA VINCI

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie przeprowadził 800. operację z wykorzystaniem robota da Vinci. Od lutego 2024 do lutego 2025 wykonano aż 400 tych zaawansowanych zabiegów, co plasuje samorządową placówkę ochrony zdrowia w gronie liderów robotycznej chirurgii w Polsce. Robot da Vinci to najnowocześniejsze narzędzie operacyjne w rękach chirurgów. Operacje w tym lubelskim szpitalu wykonywane są obecnie w trzech zakresach: chirurgii, urologii i ginekologii. Pierwszą operację chirurgiczną w asyście robota da Vinci w szpitalu przy al. Krańcickiej przeprowadzono w kwietniu 2022 r. Od tego czasu Pracownia Robotyki Operacyjnej przekształciła się w Centrum Edukacyjne Robotyki Operacyjnej, w którym prowadzona jest również działalność dydaktyczna. Zespoły chirurgiczne ze szpitali w całej Polsce zdobywają w Lublinie doświadczenie pod okiem najlepszych specjalistów, którzy mają wieloletnie doświadczenie w operatywie robotycznej i którzy jednocześnie są mentorami dla przyszłej, szkolącej się kadry.

SKOORDYNOWANA OPIEKA W COZL

Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. Jana z Dukli w Lublinie (COZL) jako jedyny ośrodek w województwie zapewnia kompleksową opiekę specjalistyczną nad pacjentami z nowotworem pęcherza moczowego. W ramach nowoczesnego modelu leczenia pacjenci otrzymują wsparcie interdyscyplinarnego zespołu specjalistów, a cały proces diagnostyczno-terapeutyczny jest skoordynowany, co znacznie poprawia komfort i efektywność terapii.

Rak pęcherza moczowego to nowotwór wyjątkowo trudny w leczeniu, a wyniki terapii w naszym kraju pozostają niezadowalające na tle Europy – jedynie około połowa pacjentów przeżywa pięć lat od momentu diagnozy. Ze względu na inwazyjny charakter operacji zarówno pacjenci, jak i lekarze często odwołują jej wykonanie, co negatywnie wpływa na rokowania. Dodatkowym problemem jest brak odpowiedniego doświadczenia chirurgicznego oraz długotrwały, skomplikowany proces diagnostyczny. Skuteczne leczenie wymaga specjalistycznej opieki w ośrodkach posiadających duże doświadczenie w terapii tego schorzenia.

Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej jest jedyną placówką medyczną w województwie lubelskim, która w Krajowej Sieci Onkologicznej, ogłoszonej przez Narodowy Fundusz Zdrowia, ma III, czyli najwyższy stopień w zestawieniu (SOLO III).

Centrum Edukacyjne Robotyki Operacyjnej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie, fot. archiwum szpitala

WIELKA MODERNIZACJA W KRASNOBRODZIE

Krasnobród, znany jako miejsce sanatoryjnej rehabilitacji schorzeń układu ruchu, nerwowo-mięśniowego oraz oddechowego, przejdzie w ciągu dwóch lat wielką modernizację. Sanatorium, użytkujące zabytkowy zespół pałacowo-parkowy, zostanie przebudowane i dostosowane do wielu nowych funkcji przy wsparciu z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

Projekt pod nazwą „Przebudowa, remont i zmiana sposobu użytkowania zespołu pałacowo-parkowego w Samodzielnym Publicznym Sanatorium Rehabilitacyjnym im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie” ma wartość 22,6 mln zł, z czego 19,2 mln zł stanowi wsparcie z funduszy unijnych. 23 grudnia 2024 roku Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Piotr Breś oraz Dyrektor Samodzielnego Publicznego Sanatorium Rehabilitacyjnego im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie Barbara Kowal podpisali tysięczną umowę o dofinansowanie tego projektu w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. W wydarzeniu wzięli też udział: Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Marek Wojciechowski, Członek Zarządu Województwa Lubelskiego Marcin Szewczak oraz Dyrektor Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce Katarzyna Smyk.

PROJEKT Z SERCA ROZTOCZA

Podpisanie umowy o dofinansowanie jest efektem naboru w Działaniu 11.5 Ochrona dziedzictwa naturalnego, bezpieczeństwo i rozwój zrównoważonej turystyki obszarów innych niż miejskie ogłoszonego w kwietniu 2024 r. z kwotą alokacji wynoszącą 83,6 mln zł.

Celem tego Działania jest zmniejszenie dysproporcji rozwojowych, ograniczenie różnic w jakości życia na obszarach innych niż miejskie oraz przeciwdziałanie depopulacji tych obszarów. Dofinansowanie w ramach naboru mogły otrzymać projekty zakładające: rozwój obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak też opartych o właściwości uzdrowiskowe i walory kulturowe (poza obszarami Natura 2000); fizyczną odnowę i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych; rozwój infrastruktury i wyposażenia

podmiotów świadczących usługi sanatoryjne i/lub uzdrowiskowe na terenie gmin uzdrowiskowych oraz obszarów ochrony uzdrowiskowej; przygotowanie terenów inwestycyjnych i zapewnienie infrastruktury biznesowej lub poprawę infrastruktury istniejących terenów w powiązaniu z innymi projektami inwestycyjnymi.

Spośród trzech wniosków o dofinansowanie złożonych w odpowiedzi na nabór, do dofinansowania wybrano jeden projekt – Samodzielnego Publicznego Sanatorium Rehabilitacyjnego im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie. Projekt ten jest elementem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2024-2030, realizowanej w ramach IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) dotyczącego partnerstw obszarów zmarginalizowanych i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W skład partnerstwa realizującego tę Strategię wchodzi gminy: Józefów (lider partnerstwa), Krasnobród, Susiec oraz Zwierzyniec.

Gospodarze województwa oraz przedstawiciele sanatorium i samorządów z Roztocza po podpisaniu 1000. umowy programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego, fot. Łukasz Frączek

Wizualizacja zabytkowych obiektów sanatorium w Krasnobrodzie po planowanym remoncie i modernizacji, fot. archiwum UMWL

– Modernizacja Samodzielnego Publicznego Sanatorium Rehabilitacyjnego im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie jest inwestycją niezwykle ważną dla mieszkańców naszego województwa. Jest to projekt kluczowy wskazany w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2024-2030. W wyniku realizacji projektu wsparcie uzyskają nie tylko kuracjusze, korzystający z dobrodziejstwa uzdrowiska, ale również społeczność lokalna i cały region: oto bowiem zabytkowy obiekt doczeka się w końcu remontu i będzie mógł pełnić również nowe funkcje kulturalne, szkoleniowe i konferencyjne – mówił marszałek Jarosław Stawiarski.

HISTORIA

Prace, które będą realizowane w ramach podpisanej umowy, dotyczą przebudowy, remontu oraz zmiany sposobu użytkowania zespołu pałacowo-parkowego w Samodzielnym Publicznym Sanatorium Rehabilitacyjnym w Krasnobrodzie.

Pałac w Krasnobrodzie, położony w dzielnicy Podzamek nieopodal zalewu, powstał przypuszczalnie w I połowie XVI wieku z inicjatywy rodu Firlejów, jako niewielki zamek obronny. W XVII wieku Leszczyńscy przebudowali stary zamek na wygodną rezydencję pałacową. Później mieszkali tu m.in. Lipsy, Tarnowscy i Zamoyscy. Wielokrotnie remontowana i przebudowywana budowla zatraciła swój pierwotny charakter. Obecnie pałac cechuje styl klasycystyczny. Zachował się główny, piętrowy budynek pałacu, kryty łamanym dachem polskim, połączony kolumnową galerią z oficyną. Pałac otacza dwuhektarowy park w stylu angielskim.

Sanatorium w Krasnobrodzie powstało w XIX w. było pierwszym w Polsce sanatorium przeciwgruźliczym. Po wojnie na nowo rozpoczęto działalność uzdrowską, tworząc w starym majątku dworskim najpierw sanatorium przeciwgruźlicze dla dzieci, a następnie sanatorium rehabilitacyjne. Od 1998 r. funkcjonuje tu Samodzielne Publiczne Sanatorium Rehabilitacyjne im. Janusza Korczaka, którego organem tworzącym jest Powiat Zamojski. Infrastruktura sanatoryjna obejmuje siedemnastowieczną oficynę, w której mieści się obecnie

budynek główny, szesnastowieczny pałac zajmowany przez Zespół Szkół przy Sanatorium, nowoczesny pawilon sanatoryjny z bazą rehabilitacyjną i oddziałem dla dzieci oraz budynek przychodni uzdrowskiej z bazą rehabilitacyjną i oddziałem dla dorosłych. Leczenie w uzdrowisku Krasnobród obejmuje m.in.: schorzenia układu ruchu, schorzenia układu nerwowo-mięśniowego, schorzenia układu oddechowego oraz otyłość.

MODERNIZACJA

W ramach projektu przewidywana jest przebudowa i remont, które obejmą dwór (dawniej oficynę), pałac, galerię, łącznik oraz park przy ul. Sanatoryjnej 1 w Krasnobrodzie. Prace będą dotyczyły gruntownego remontu pałacu (m.in. wykonania izolacji przeciwwodnej, wymiany posadzki, renowacji balkonu, kominów i schodów, docieplenia, wymiany stolarki wewnętrznej). Oprócz tego przewidziana jest wymiana konstrukcji i pokrycia dachu budynków sanatoryjnych, przebudowa i przemalowanie ścian oficyny, przebudowa oraz wymiana stolarki okiennej łącznika, jak również instalacja windy w budynku głównym. Planowane jest także zagospodarowanie terenu parku poprzez zrealizowanie elementów małej architektury, wymianę i remont nawierzchni istniejących ścieżek, ciągów pieszych i jezdnych, odtworzenie historycznego gazonu, a także wykonanie tężni solankowej. Remontowane obiekty zostaną również dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W ramach projektu zakupione będzie wyposażenie niezbędne do świadczenia usług sanatoryjnych, noclegowych, gastronomicznych, leczniczych, a także dodatkowych, takich jak organizacja wydarzeń, np. szkoleń czy konferencji.

Dzięki realizacji projektu, w którym zakończenie prac planowane jest na 31 grudnia 2027 roku, zdecydowanie poprawi się baza sanatoryjna i usługowa, zwiększy się zakres świadczeń i usług oraz ilość osób odbywających turnusy sanatoryjne i rehabilitacyjne (co najmniej dwa tysiące kuracjuszy). Co więcej, pałacowy park będzie dostępny nie tylko dla gości sanatorium, ale dla mieszkańców i turystów.

TYSIĄC UMÓW

Podpisanie umowy dotyczącej dofinansowania projektu Samodzielnego Publicznego Sanatorium Rehabilitacyjnego im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie ma szczególne znaczenie – jest to tysięczna umowa o dofinansowanie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 (FEL 2021-2027) i zarazem pierwsza dotycząca IIT w zakresie partnerstwa obszarów zmarginalizowanych i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Przypomnijmy, że pierwszą umową w ramach FEL 2021-2027 była umowa o dofinansowanie projektu pn. „Dostosowanie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na terenie województwa lubelskiego do zmian klimatycznych, zmian w środowisku naturalnym oraz zagrożeń cywilizacyjnych” podpisana 31 marca 2023 r. z Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie. Dotyczyła ona realizacji projektu strategicznego dla naszego regionu w kontekście zabezpieczenia mieszkańców, jak i środowiska przed negatywnymi skutkami zmian klimatu i zjawisk pogodowych. Umowa ta opiewa na ponad 130,6 mln zł, z czego ponad 107 mln zł pochodzi ze środków Funduszy Europejskich (więcej o realizacji tego projektu piszemy na następnej stronie).

Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 wpływa na ogromny rozwój województwa lubelskiego w obszarach, takich jak: ochrona zdrowia, edukacja, transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu, rozwój usług społecznych czy ochrona środowiska. W tym roku ogłoszone zostaną kolejne 44 nabory wniosków o dofinansowanie z alokacją środków w kwocie blisko 2 mld zł. Informacje o programie Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 znajdują się na stronie: funduszeue.lubelskie.pl, a terminy trwających lub planowanych naborów można śledzić na podstronie: funduszeue.lubelskie.pl/nabory/.

FUNDUSZE UE DLA PSP I OSP

NOWOCZESNY SPRZĘT DLA STRAŻAKÓW

Od dwóch lat trwa realizacja pierwszego w regionie projektu w ramach dofinansowania z programu „Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027”. Jednostki PSP i OSP otrzymują pojazdy ratowniczo-gaśnicze oraz inne pojazdy specjalistyczne i nowoczesny sprzęt niezbędny w akcjach ratunkowych i ewakuacyjnych.

Projekt Wojewódzkiej Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie pn. „Dostosowanie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na terenie województwa lubelskiego do zmian klimatycznych, zmian w środowisku naturalnym oraz zagrożeń cywilizacyjnych” realizowany jest w ramach Działania 3.1 Bezpieczeństwo ekologiczne współfinansowanego z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Wsparciem objęto jednostki Powiatowe i Miejskie Państwowej Straży Pożarnej, a także jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Dofinansowanie projektu z Funduszy Europejskich to blisko 107,5 mln zł, a jego całkowita wartość wynosi ponad 130 mln zł. 7 lutego 2025 r. Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Piotr Breś podczas uroczystości w Komendzie Powiatowej PSP w Kraśniku przekazał jednostkom PSP z Łęcznej, Opola Lubelskiego, Lubartowa, Kraśnika, Janowa Lubelskiego i Lublina osiem samochodów ratowniczo-gaśniczych, pojazd kwatermistrzowski oraz zestaw oświetleniowy na przyczepie.

19 lutego 2025 roku w Radzynie Podlaskim nowe pojazdy i sprzęt ratowniczy otrzymali strażacy z komend PSP w Białej Podlaskiej, Łukowie, Parczewie, Radzynie Podlaskim, Rykach i Włodawie. Jednostki odebrały od Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego i Członka Zarządu Jarosława Kwaska pięć samochodów ratowniczo-gaśniczych, pojazd kwatermistrzowski, kontener logistyczno-transportowy i sprzęt oświetleniowy. 20 lutego w Komendzie Miejskiej PSP w Zamościu Członek Zarządu Województwa Lubelskiego Jarosław Kwasek przekazał dziewięć samochodów ratowniczo-gaśniczych, kontener logistyczno-transportowy oraz zestaw oświetleniowy dla strażaków z komend powiatowych i miejskich PSP z: Biłgoraja, Hrubieszowa, Krasnegostawu, Tomaszowa Lubelskiego, Chelma i Zamościa.

Nowe samochody dla strażaków z naszego województwa, fot. archiwum UMWL

STANOWISKA SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

LUBELSKI WĘGIEL „BOGDANKA” W NIEBEZPIECZEŃSTWIE

Sejmik Województwa Lubelskiego na sesji z 24 stycznia 2025 roku przyjął stanowisko w sprawie zapewnienia niezależności Lubelskiego Węgla „Bogdanka”. Ta kluczowa dla regionu spółka akcyjna, zajmująca się wydobywaniem węgla kamiennego, zatrudnia blisko osiem tysięcy pracowników głównie z naszego województwa i jest jedną z największych kopalni tego surowca w Polsce. Teraz jednak zmaga się z licznymi problemami związanymi z transformacją energetyczną i stopniowym odchodzeniem od węgla (który nadal pozostaje głównym źródłem energii w Polsce) na rzecz odnawialnych źródeł energii.

Bogdanka, której większościowym udziałowcem jest spółka skarbu państwa Enea ma być powoli sztucznie zmniejszana mimo swoich dobrych wyników finansowych. Jak powiedziała przy mównicy sejmikowej pani poseł Magdalena Filipek-Sobczak, według założeń do 2035 roku wydobycie węgla w Bogdance ma zostać zredukowane o 70%, co budzi poważne obawy pracowników, których przedstawiciele pojawili się na sesji Sejmiku. Takie zmiany oznaczają nie tylko spadek przychodów spółki, ale również likwidację miejsc pracy oraz zmniejszanie wpływów do budżetu województwa. Sejmik Województwa Lubelskiego zauważył te zagrożenia i postanowił wesprzeć pracowników spółki, którzy podejmują akcje protestacyjne, aby sztucznie nie zmniejszać wydobycia w ich zakładzie pracy.

„BRAMA DO EUROPY, BRAMA DO AZJI”

Takie słowa wypowiedział senator Grzegorz Bierecki, odnosząc się do planowanego Parku Logistycznego Małaszewicze. Jego wypowiedź padła podczas dyskusji na X sesji Sejmiku Województwa Lubelskiego 24 stycznia 2025 r., poświęconej przyjęciu stanowiska w sprawie rozbudowy przeładunkowego portu kolejowego w Małaszewiczach. Celem tej inwestycji jest realizacja koncepcji „jednego pasa i jednej drogi” mającej na nowo ożywić ideę „jedwabnego szlaku”.

Jej ożywienie mogłoby przynieść ogromne wpływy do budżetu państwa, jak i województwa lubelskiego. Jak zauważył na sesji Sejmiku senator Bierecki, teraz te pieniądze zasilają głównie budżety państw z portami nad Morzem Północnym, takich jak Belgia, Holandia czy Niemcy. Tymczasem projekt Parku Logistycznego Małaszewicze stoi w miejscu i co chwila jest przekładany jego termin realizacji, co wzbudziło głęboki niepokój radnych Sejmiku Województwa Lubelskiego. Na koniec warto przywołać znamienne słowa jakie padły podczas styczniowych obrad Sejmiku: „Mam marzenie, aby Polska stała się centrum logistycznym między Chinami a Unią Europejską”. Uwzględniająca istotny polski interes wizja spotkała się z brawami uczestników sesji. Paradoksalnie jednak, jej autorem nie był Polak, lecz Xu Xiaofeng – Radca ds. Gospodarki i Handlu Ambasady Chin w Polsce.

PROMOCJA ROLNICTWA I LUBELSKIEJ WSI

KONKURSY EKO I VEGE

Organizowane przez Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich już od kilku lat konkursy – Kobieta Przedsiębiorcza (wcześniej Kobieta Gospodarna Wyjątkowa), Rolnik z Lubelskiego, Ekolubelskie i Nasz Sołtys – cieszą się niesłabnącą popularnością. Są one doskonałym sposobem nie tylko na zaprezentowanie szerokiego grona kół gospodyń wiejskich i rolników województwa lubelskiego, ale przede wszystkim pokazują, że w naszym regionie tradycja i dziedzictwo przodków odgrywają niesamowicie ważną rolę w codziennym życiu.

Proponowane konkursy służą nie tylko promocji rolnictwa, rolnictwa ekologicznego, budowaniu postaw przedsiębiorczych i proekologicznych na terenach wiejskich, ale są także okazją do kreowania pozytywnego wizerunku rolnictwa i lubelskiej wsi, aktywizacji lokalnej społeczności oraz do kultuwowania i przekazywania kolejnym pokoleniom lubelskich tradycji kulinarnych.

KOBIETA PRZEDSIĘBIORCZA W STYLU WEGE

Pod takim hasłem odbędzie się kolejny konkurs skierowany do członków kół gospodyń wiejskich.

– W konkursie pokażemy, że kobiety mieszkające w województwie lubelskim świetnie gotują. Motyw przewodni tego cyklu konkursowego związany jest z popularnym trendem wege, czyli wykorzystaniem produktów, które daje nam natura. Pamiętajmy, że kuchnia tradycyjna to kuchnia prosta. Chcemy w tym konkursie odkrywać ciekawe przepisy z zakurzonych zeszytów naszych babć i mam – mówił marszałek Jarosław Stawiarski.

Uczestnicy konkursu będą oceniani w dwóch konkurencjach: „Tort tradycyjny” oraz „Dary lasu i ziemi” – na najlepszy wyrób z wykorzystaniem składników pochodzących z pól i lasów.

Prace konkursowe powinny być inspirowane regionalną kuchnią Lubelszczyzny. Komisja konkursowa wyłoni laureatów czterech półfinałów, w których zmierzą się reprezentacje wszystkich powiatów. Zgłoszenia do konkursu są przyjmowane do 9 maja, a spotkania półfinałowe odbędą się: 1 czerwca w Zamościu, 7 i 8 czerwca w Lublinie, 15 czerwca w Chełmie, 22 czerwca w Białej Podlaskiej. Na laureatów czekają cenne nagrody.

– Przeżywamy w naszym regionie renesans kół gospodyń wiejskich, mamy zarejestrowanych już ponad 1800 kół, które jako Samorząd Województwa Lubelskiego chętnie wspieramy finansowo. Nasze panie biorą aktywny udział w podobnych konkursach, więc i tym razem spodziewamy się dużego odzewu – podkreśla wicemarszałek Marek Wojciechowski.

Więcej informacji na stronie: <https://www.lubelskie.pl/wp-content/uploads/2025/03/Regulamin-Konkursu-Kobieta-Przedsiębiorcza-w-stylu-Wege.pdf>

ROLNIK Z LUBELSKIEGO

Konkurs skierowany jest do rolników zajmujących się uprawą roślin i chowem zwierząt, którzy osiągają wysokie wskaźniki produkcji, wdrażają innowacyjne rozwiązania i umiejętnie korzystają z funduszy unijnych. Konkurs ma cztery kategorie: produkcja zwierzęca, produkcja roślinna, ogrodnictwo i sadownictwo, producent-przetwórca. Uczestnikami konkursu mogą być osoby, które prowadzą gospodarstwo rolne na terenie województwa lubelskiego, dbają o estetykę zagrody, zdobyły osiągnięcia podczas branżowych wystaw i konkursów oraz działają na rzecz ochrony środowiska. Zgłoszenia w IV edycji konkursu przyjmowane są do 30 maja 2025 r.

Więcej informacji na stronie: <https://www.lubelskie.pl/wp-content/uploads/2025/02/Regulamin-konkursu-Rolnik-z-Lubelskiego-2025.pdf>

EKOLUBELSKIE

Celem tego plebiscytu jest podtrzymywanie kultury obszarów wiejskich, nawiązanie do dziedziny rolnictwa oraz działanie w kierunku kreowania pozytywnego wizerunku rolnictwa ekologicznego i lubelskiej wsi. Uczestnikami konkursu mogą być osoby, które prowadzą gospodarstwo rolne na terenie województwa lubelskiego przez co najmniej dwa lata, wytwarzają produkty rolnictwa ekologicznego zgodnie

z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego oraz posiadają aktualny certyfikat wydany przez upoważnioną jednostkę certyfikującą. Zgłoszenia w VI edycji konkursu przyjmowane są do 30 maja 2025 r.

Więcej informacji na stronie: <https://www.lubelskie.pl/wp-content/uploads/2025/02/Regulamin-konkursu-Ekolubelskie-2025.pdf>

NASZ SOŁTYS

Konkurs ten stanowi doskonałą okazję do wyróżnienia i uhonorowania wyjątkowych osób, które oddają się pracy na rzecz swoich małych ojczyzn. Celem konkursu jest wyłonienie najbardziej aktywnego lidera społeczności lokalnej w województwie lubelskim, zachęcenie do zaangażowania w inicjatywy na rzecz rozwoju sołectw, a także podziękowanie za promowanie działalności dla wspólnego dobra mieszkańców województwa.

W procedurze konkursowej pod uwagę będą brane takie aspekty jak m.in.: wpływ podjętych zadań na integrację społeczności lokalnej, działalność społeczna i jej materialne rezultaty, np. poprawa infrastruktury komunalnej, wykorzystanie środków funduszu sołeckiego lub projekty inwestycyjne, współpraca z samorządem gminnym, dalsze plany związane z działalnością sołectwa, aktywna reprezentacja gminy i swojego regionu oraz udział w konkursach obrazujących osiągnięcia. Zgłoszenia w III edycji konkursu przyjmowane są do 30 maja 2025 r.

Więcej informacji na stronie: <https://www.lubelskie.pl/wp-content/uploads/2025/02/Regulamin-Konkursu-Nasz-soltys-2025.pdf>

KOBIETA PRZEDSIĘBIORCZA
w stylu Wege

SAMOLOTEM DO RZYMU

Port Lotniczy Lublin zainaugurował 22 marca 2025 r. połączenie do Rzymu. Pojazdy lotniskowej służby ratowniczo-gaśniczej wykonały tradycyjny salut wodny nad pierwszym samolotem linii Aeroitalia.

Na pasażerów przylatujących ze stolicy Włoch czekały drobne upominki związane z regionem lubelskim, a także występ artystów Opery Lubelskiej. W wydarzeniu uczestniczył wicemarszałek Piotr Breś, który powiedział: – Otwarcie nowego połączenia lotniczego Lublin-Rzym to moment, na który od dawna czekaliśmy. To zwiększenie dostępności komunikacyjnej dla mieszkańców, krok w kierunku rozwoju turystyki i biznesu, a także wzmocnienie roli naszego regionu na mapie Europy. To również symboliczne podkreślenie wieloletniej współpracy z Regionem Lacjum, która otworzyła drogę do tej inicjatywy. Lubelskie staje się coraz bardziej dostępnym i atrakcyjnym miejscem, również na arenie międzynarodowej. Wierzę, że to połączenie będzie sukcesem komunikacyjnym, symbolem otwartości i współpracy między naszymi regionami oraz przyczyni się do dalszego zacieśniania więzi historycznych, kulturalnych i gospodarczych.

Na początek samoloty pomiędzy portem w Lublinie a Rzymem będą latały dwa razy w tygodniu (w soboty i we wtorki), jest więc świetna okazja do spędzenia w stolicy Italii przedłużonego weekendu. W szczycie sezonu letniego Aeroitalia zapowiada uruchomienie trzech połączeń w tygodniu.

Aeroitalia to nowa, zawiązana w 2022 roku, prywatna linia lotnicza. Port Lotniczy w Lublinie jest jedynym lotniskiem w Polsce i tej części Europy dokąd będzie latał włoski przewoźnik. Aeroitalia stawia mocno na promocję kultury, kuchni i tradycji włoskiej, stąd też obecność w ofercie pokładowej wielu produktów typowych dla Italii.

– Rzym był jedną z najbardziej oczekiwanych destynacji przez naszych pasażerów, więc cieszymy się bardzo z tego połączenia. Warto podkreślić, że lotnisko Fiumicino to główny port w stolicy Italii. Dzięki temu portowi przesiadkowemu i połączeniom naszego nowego partnera zyskujemy możliwość wygodnej podróży, na jednym bilecie, na południe Włoch, Sycylię, Sycylię, Sycylię – podkreśla prezes Portu Lotniczego Lublin Krzysztof Matuszczyk

LUBELSKIE NA EXPO

Nasze województwo będzie jednym z kilkunastu regionów kraju, które postawiły na promocję podczas Wystawy Światowej EXPO 2025, Osaka, Kansai. Zgodnie z wiodącym mottem Polski „Polska. Dziedzictwo, które napędza przyszłość”, Lubelskie zaprezentuje bogaty program artystyczny nawiązujący do tradycji regionu. Przygotowano też atrakcyjną ofertę dla przedsiębiorców, w tym wielosektorową misję gospodarczą.

Organizatorzy przewidują udział 150 krajów i 25 organizacji międzynarodowych, przy czym oczekują, że podczas EXPO 2025 w Osace odbędzie się ok. 28,2 mln wizyt na terenie wystawy, w tym 3,5 mln złożonych przez gości zagranicznych. Promocja Lubelskiego w polskim pawilonie narodowym zaplanowana jest w dniach 14-20 maja. Program naszej promocji w Japonii został przedstawiony w marcu na konferencji prasowej podczas Forum Gospodarczego w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. W konferencji uczestniczyli: marszałek Jarosław Stawiarski, Elwira Lorenz – dyrektor Departamentu Gospodarki UMWL, Kamila Lendzion – dyrektor Opery Lubelskiej, Bartłomiej Balaaban – p.o. dyrektora Muzeum Wsi Lubelskiej, Marta Zielińska – zastępca dyrektora Departamentu Wystawy Expo, koordynator ds. Programu Promocji Regionalnej Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH).

– W ubiegłym roku największa liczba turystów odwiedziła Lublin. Dobrze wiemy, że na ten sukces składa się wiele różnych działań, nie tylko promocja Miasta Lublin, ale też Urzędu Marszałkowskiego, naszych poczynań poczynawszy od marketingu klasycznego poprzez promocję przez sport. Expo to szansa dla województwa lubelskiego na przedstawienie wyjątkowości regionu, dlatego też w ramach polskiej delegacji chcemy się pochwalić naszym niepowtarzalnym pięknem i zainspirować Japończyków do odwiedzenia nas – powiedział marszałek Jarosław Stawiarski.

Za program artystyczny, bogaty w koncerty, pokazy, ale także interaktywne warsztaty odpowiadają dwie instytucje kultury Samorządu Województwa Lubelskiego – Muzeum Wsi Lubelskiej i Opera Lubelska. Program gospodarczy opracował Departament Gospodarki UMWL, który przygotował wielosektorową misję gospodarczą dla 30 małych i średnich firm z naszego regionu. Misja, zaplanowana w dniach 17-21 maja, obejmuje m.in. wizyty na EXPO, spotkania B2B, udział w Polsko-Japońskim Forum Eksportowym.

Konferencja w LCK, fot. archiwum UMWL

LCK Z PRESTIŻOWĄ NAGRODĄ

NAJLEPSZE CENTRUM KONGRESOWE

Lubelskie Centrum Konferencyjne to miejsce, w którym biznes, nauka i kultura spotykają się, tworząc przestrzeń do wymiany myśli i doświadczeń. Za dotychczasową pracę i zaangażowanie zostało docenione na arenie międzynarodowej, zdobywając prestiżową nagrodę Meetings Star Awards dla najlepszego centrum kongresowego w Europie.

Głównym celem Lubelskiego Centrum Konferencyjnego jest organizacja kongresów, konferencji i wydarzeń branżowych, które przyciągają do Lublina ekspertów z różnych dziedzin. Dzięki doświadczonemu zespołowi i zaawansowanemu zapleczu technicznemu LCK odgrywa kluczową rolę w rozwoju przemysłu spotkań w województwie lubelskim, jednocześnie wzmacniając promocję regionu na arenie międzynarodowej. Oprócz konferencji organizuje również wyjątkowe wydarzenia, które dostarczają niezapomnianych wrażeń i poruszają istotne tematy historyczne oraz społeczne.

ZAPISANI W PAMIĘCI

Jednym z takich wydarzeń był spektakl muzyczny „Zapisani w pamięci” w reżyserii Marcina Wąsowskiego, który odbył się 28 br. lutego w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. Widowisko muzyczne stanowiło wzruszającą podróż przez historię, ukazując wartości, które skłaniały bohaterów do walki o wolność. Dzięki niezwykłym interpretacjom aktorów, wokalistów i muzyków koncert stał się niepowtarzalnym przeżyciem, łączącym tradycję z nowoczesnym brzmieniem.

Dla tych, którzy nie mogli uczestniczyć w tym wyjątkowym wydarzeniu, mamy dobrą wiadomość – jesienią planowane są dodatkowe spektakle, a szczegóły dotyczące terminu i formy wydarzenia zostaną podane wkrótce.

PASSION FOR WATCHES

W czerwcu tego roku Lubelskie Centrum Konferencyjne zaprasza miłośników precyzyjnego rzemiosła na wyjątkowy projekt „PASSION FOR WATCHES – Antoni N. Patek”, który zabierze uczestników w fascynującą podróż do świata zegarmistrzostwa. Wydarzenie poświęcone będzie sylwetce Antoniego Patka – polskiego pioniera w tej dziedzinie, którego nazwisko stało się symbolem doskonałości i innowacji.

Na gości czekają panele edukacyjne, wystawy zabytkowych zegarków, warsztaty oraz spotkania z ekspertami, którzy przybliżą tajniki tej niezwyklej sztuki. Dodatkowo w programie znajdują się pokazy filmowe, koncerty i interaktywne ekspozycje, które pozwolą jeszcze głębiej zanurzyć się w świat zegarmistrzostwa. Wstęp na wydarzenie jest bezpłatny, a rejestracja dostępna będzie na stronie <https://passionforwatches.pl/rejestracja/>.

MEETINGS STAR AWARDS

Za dotychczasową pracę i zaangażowanie LCK zostało docenione na arenie międzynarodowej, zdobywając prestiżową nagrodę Meetings Star Awards dla najlepszego centrum kongresowego w Europie w kategorii obiektów do 1000 osób. Wyróżnienie zostało przyznane 19 lutego 2025 r. podczas targów CONVENTA w Lublanie – jednego z najważniejszych wydarzeń w branży spotkań.

LCK znalazło się w gronie dziesięciu najlepszych obiektów w Europie, konkurując m.in. z renomowanym Ferry Porsche Congress Center w Austrii. Nagrodę odebrał dyrektor Aleksander Batorski, który podkreślił, że to wyróżnienie jest efektem ciężkiej pracy całego zespołu oraz wsparcia Urzędu Marszałkowskiego. Dodatkowo LCK otrzymało maksymalną, trzygwiazdkową ocenę w certyfikacie Meetings Star, co potwierdza najwyższą jakość świadczonych usług. W ramach oceny tajemniczy gość sprawdził 386 mierzalnych kryteriów, a wysokie wyniki uplasowały LCK w czołówce najlepiej ocenianych centrów kongresowych w Europie. Nagroda ta nie tylko potwierdza pozycję Lublina na europejskiej mapie biznesu i turystyki, ale także stanowi istotny krok w rozwoju branży spotkań w regionie.

WSPARCIE DLA DZIECI I RODZIN

Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD, działający przy Regionalnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublinie, został założony w 2021 roku z misją wsparcia dzieci oraz ich rodzin dotkniętych problemem FAS/FASD. Przez te lata nasze działania ewoluowały, a my z dumą obserwujemy ich pozytywny wpływ na życie wielu rodzin. Rok 2024 był dla nas czasem intensywnej pracy, wzrostu aktywności oraz znaczących osiągnięć w obszarze diagnozy, terapii i edukacji.

Integracja sensoryczna to ważny element w terapii zaburzeń rozwojowych dzieci, fot. archiwum ROPS Lublin

Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie zrealizował szereg działań mających na celu wsparcie dzieci i ich rodzin dotkniętych problemem FAS/FASD (szerokie spektrum trudności rozwojowych dzieci, w tym płodowego zespołu alkoholowego, spowodowanych piciem alkoholu przez matki w ciąży). W 2024 roku zgłoszono 113 dzieci, z czego 84 ukończyło proces diagnozy. Zidentyfikowano 79 przypadków FAS/FASD, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu do roku 2023, kiedy to zdiagnozowano 78 dzieci, w tym 37 z FAS/FASD. W 2022 roku zgłoszono 108 dzieci, a 97 zakończyło diagnozę, zidentyfikowano wtedy 43 przypadki FAS/FASD. Działania te podkreślają rosnącą potrzebę wsparcia dla rodzin borykających się z tym problemem.

Współpraca z rodzinami jest kluczowym elementem działalności punktu, jednak w 2024 roku zauważono istotne zmiany w strukturze zgłaszających się rodzin. Liczba rodzin adopcyjnych spadła do pięciu (z 16 w 2023 roku). Z kolei liczba rodzin zastępczych wzrosła do 70 (z 48 w ubiegłym roku), podobnie jak liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych z 16 w 2023 do 21 w 2024 r. Sugeruje to zwiększenie świadomości rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie właściwej diagnostyki. Również rodziny biologiczne, częściej zgłaszały się do diagnozy (16 rodzin w 2024 r., a 13 w 2023 r.), co może wskazywać na coraz większą rozpoznawalność naszego punktu w regionie.

Nasza oferta wsparcia była również skierowana do dzieci z Ukrainy. W 2023 roku do diagnozy zgłoszono siedmiu dzieci z Ukrainy, w tym czworo z diagnozą FAS oraz troje z diagnozą FASD. W 2024 roku do diagnozy zgłoszono dwoje dzieci, z których jedno otrzymało diagnozę FAS, drugie FASD.

W 2024 roku w RPDiT FAS/FASD w Lublinie pracowało 14 specjalistów, którzy zrealizowali łącznie 2663 godziny pracy, z czego 2371 godzin dotyczyło diagnozy i terapii. Wzrosła liczba godzin pracy specjalistów w terapiach, co świadczy o rosnącym zapotrzebowaniu na wsparcie w obszarze FAS/FASD.

W ramach oferowanej terapii 40 dzieci uczestniczyło w terapii integracji sensorycznej, a 10 w terapii logopedycznej. Ponadto, 27 dzieci oraz 16 rodziców skorzystało z terapii metodą S. Masgutowej, a 47 dzieci brało udział w kynoterapii. Warto zauważyć, że w 2024 roku znacząco wzrosła liczba dzieci korzystających z terapii w porównaniu do roku ubiegłego.

W ramach działalności edukacyjnej zorganizowano dwa seminaria, w których uczestniczyło łącznie 88 osób. Współpraca z innymi instytucjami zaowocowała przeprowadzeniem 10 wykładów i prelekcji.

Punkt zrealizował cztery wizyty studyjne, co przyczyniło się do zwiększenia świadomości na temat FAS/FASD wśród studentów.

Działania promocyjne obejmowały emisję spotów w mediach, a także publikacje artykułów w lokalnych portalach prasowych i internetowych. W 2024 roku RPDiT FAS/FASD w Lublinie wydał 11 709 materiałów edukacyjnych, w tym ulotek i broszur, co świadczy o zaangażowaniu w edukację społeczeństwa.

Podsumowując, 2024 rok był dla Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie czasem intensywnej pracy i wzrostu aktywności. Nasze działania przyczyniły się do poprawy jakości życia dzieci z FAS/FASD oraz ich rodzin, a także do zwiększenia świadomości społecznej na temat tego problemu. W 2025 roku planujemy kontynuować nasze wysiłki oraz rozwijać ofertę w celu jeszcze lepszego wsparcia osób dotkniętych tymi zaburzeniami.

Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD zaprasza na „II Wojewódzką Konferencję: Specjaliści o FAS — nauka, diagnoza, terapia, pomoc”, która odbędzie się 17 czerwca 2025 roku. Głównym celem konferencji jest popularyzacja wiedzy na temat Płodowego Zespołu Alkoholowego w różnych aspektach: naukowym, diagnostycznym, terapeutycznym i pomocowym.

Justyna Syroka
Koordynator RPDiT FAS/FASD
w Lublinie

Zołnierze Wyklęci działali w ramach powojennego podziemia antykomunistycznego i antysowieckiego. Przez propagandę PRL nazywani byli faszystami i pospolicymi bandytami.

Zostali pozbawieni wszelkich praw, tropieni w lasach, więzieni, mordowani w katowniach Urzędu Bezpieczeństwa oraz Informacji Wojskowej. Wielu złożyło najwyższą ofiarę swego życia, inni stracili zdrowie i przez długie lata byli szykanowani. W latach 1944-1956 z rąk polskich i sowieckich komunistów zginęło blisko dziewięć tysięcy żołnierzy podziemia niepodległościowego, a wyroków śmierci wykonano ponad cztery tysiące.

Ostatni z wyklętych, Józef Franczak ps. Lalek, zginął podczas obławy w Majdanie Kozic Górnych pod Piaskami 21 października 1963 roku. Ku upamiętnieniu tego tragicznego wydarzenia honorowy Bieg „Tropem Wilczym” odbywa się na symbolicznym dystansie 1963 m.

... W POLSCE

W 2011 r. dzień 1 marca został ustanowiony świętem państwowym – Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

W 2013 roku grupa pasjonatów i działaczy społecznych zorganizowała pierwszą edycję „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” w lesie koło Zalewu Zegrzyńskiego. Od 2015 roku bieg ma charakter ogólnopolski. Jest największym Biegiem Pamięci na świecie.

... W CHEŁMIE

Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Chełmie odbył się 2 marca br. Wydarzenie rozpoczęło się poranną mszą świętą w Bazylice Narodzenia NMP w Chełmie. Po nabożeństwie odbyła się część artystyczna na Placu Niepodległości z występami lokalnych artystów oraz prezentacjami historycznymi, upamiętniającymi żołnierzy antykomunistycznego podziemia. W południe rozpoczął się bieg honorowy na dystansie 1963 metrów, a pół godziny po jego zakończeniu zawodnicy wyruszyli na główny bieg na dystansie 5,5 km. Partnerem wydarzenia było Województwo Lubelskie w ramach programu „Warto być Polakiem”, a patronat honorowy sprawował marszałek Jarosław Stawiarski.

... W KRAŚNIKU

Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Tropem Wilczym im. mjr. Hieronima Dekutowskiego „Zapory” to już w Kraśniku tradycja. Uczestnicy spotkali się na Słonecznej Polanie, skąd rozpoczęli bieg honorowy na dystansie 1963 m oraz drugi bieg na 500 m. Wydarzenie zgromadziło blisko 300 biegaczy, którzy w duchu patriotyzmu i sportowej rywalizacji oddali hołd bohaterom walczącym

XIII EDYCJA BIEGÓW TROPEM WILCZYM W LUBELSKIM

Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym im. mjr. Hieronima Dekutowskiego – Zapory” w Kraśniku, fot. archiwum UMWL

Już po raz 13. w wielu miejscowościach regionu odbył się Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym”. Wydarzenie ma na celu upamiętnienie żołnierzy polskiego podziemia, którzy walczyli przeciwko reżimowi komunistycznemu i sowieckiemu w latach 1944-1963.

o wolną Polskę. Wszyscy otrzymali okolicznościowe koszulki oraz pamiątkowe medale. Po biegu na uczestników czekał poczęstunek oraz loteria z nagrodami.

Wyjątkowym gościem wydarzenia była Alicja Wrona-Kutrzeba – utytułowana lubelska lekkoatletka i uczestniczka Igrzysk Olimpijskich w Paryżu.

Organizatorami wydarzenia byli: Miasto Kraśnik, Powiat Kraśnicki, MOSiR Kraśnik, CKiP Kraśnik, MOPS Kraśnik, Stowarzyszenie Wschód Lubelskich Serc, Zespół Szkół nr 3 w Kraśniku oraz 2. Lubelska Brygada Obrony Terytorialnej im. mjr. Hieronima Dekutowskiego ps. „Zapora” w Lublinie – 24. Batalion Piechoty Lekkiej WOT w Kraśniku. Wydarzenie było współfinansowane ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Kraśnik. Partnerem wydarzenia było Województwo Lubelskie w ramach programu „Warto być Polakiem”. Patronat honorowy

objęli: marszałek Jarosław Stawiarski oraz posłowie Anna Baluch i Kazimierz Choma.

... W ZAMOŚCIU

W zamojskim biegu honorowym na dystansie 1963 m wzięło udział 188 zawodników i zawodniczek, a wśród nich dzieci, młodzież, dorośli, żołnierze, zawodnicy klubów sportowych. Trasa przebiegała przez tereny Parku Miejskiego. Każdy z uczestników, który ukończył bieg, otrzymywał na mecie pamiątkowy medal.

Organizatorami wydarzenia byli Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zamościu oraz Klub Sportowy Agros Zamość.

Podobne wydarzenia odbyły się w pierwszy marcowy weekend w wielu innych miejscach województwa, m.in. w Białej Podlaskiej, Hrubieszowie, Lubartowie, Łęcznej, Łukowie, Opolu Lubelskim, Parczewie, Tomaszowie Lubelskim.

MUZEUM WSI LUBELSKIEJ ZAPRASZA

ŻYWA LEKCJA HISTORII

Rodzinny spacer w Muzeum Wsi Lubelskiej to bardzo atrakcyjna propozycja na spędzenie wolnego wiosennego czasu bez potrzeby wyjazdu z miasta. Wyprawa do skansenu na lubelskim Sławinku pozwala na oddech, ruch na świeżym powietrzu i wspólne przeżycie małej podróży w zapomniany lub zupełnie nieznany świat przodków.

Po wyjątkowo pozytywnym odbiorze cyklu przyrodniczego w naszym magazynie (zarówno w dziale „Kierunek Lubelskie”, jak i „Naturalne Lubelskie”), który prowadzimy już od kilku lat z Zespołem Lubelskich Parków Krajobrazowych, oraz cyklu sakralnego „Sanktuarium dla pielgrzymów i turystów”, chcielibyśmy pochylić się nad dziedziną, która w szczególności wyróżnia województwo lubelskie w Polsce. To tradycje kulturowe regionu – materialne i niematerialne, będące naszym duchowym bogactwem i budujące naszą tożsamość. Miejscem szczególnym, w którym możemy odkryć to dziedzictwo jest Muzeum Wsi Lubelskiej.

JAK TO SIĘ ZACZĘŁO...

Idea utworzenia w Lublinie skansenu zrodziła się w 1960 roku, kiedy został utworzony w Muzeum Okręgowym w Lublinie Oddział Budownictwa Ludowego. Po 10 latach przekształcono go w odrębną jednostkę o nazwie Muzeum Wsi Lubelskiej. Biorąc pod uwagę, jak żmudna i czasochłonna jest

praca związana z wybudowaniem, właściwym przedstawieniem planowanych ekspozycji, a przede wszystkim poszukiwaniem i pozyskiwaniem przedmiotów z dawnych lat oraz źródeł pisanych i fotografii, trzeba przyznać, że pracownicy i faszynaci związani z MWL wykonali niebywałą pracę. Pierwsze ekspozycje zostały udostępnione zwiedzającym we wrześniu 1979 r., a pierwszym obiektem był wiatrak – holender z Zygmunta k. Pilaszowic z 1918 roku. Od 1984 r. opracowano 36 scenariuszy ekspozycji. Wraz z odtwarzaniem typowej zabudowy lubelskiej wsi, gromadzono materiały i zabytki dla sektora miasteczka (ponad 10 tysięcy przedmiotów). W 2002 r. goście skansenu mogli zwiedzić pierwszy obiekt w miasteczku – drewniany kościół z Matczyna z XVII w. Od 1971 r. udało się pozyskać dla tej części muzeum 21 oryginalnych budynków: sześć domów mieszkalnych, kościół, plebanie, spichlerzyk plebański, areszt gminny, rzeźnię osadzką, masarnię, jatki, szkołę oraz zabudowę ulicy stodołnej. W międzyczasie sporządzana była dokumentacja budynków w terenie z myślą o wybudowaniu ich kopii i odwzorowań.

DAWNA WIEŚ, DWÓR I MIASTECZKO

Mieszczące się na Sławinie Muzeum Wsi Lubelskiej obejmuje teren kilkudziesięciu hektarów wraz z blisko 800-metrowym odcinkiem doliny Czechówki i przylegającą do niej połąką wysoczyzny. Warto wspomnieć, że obecny Sławin, będący zachodnią dzielnicą Lublina, dawniej był wsią szlachecką, należącą do rodziny Firlejów.

Zgodnie z zamysłem twórców skansen udostępnia tzw. triadę ekspozycyjną: wieś – dwór – miasteczko. Ukazane są elementy majątku ziemskiego wraz z okazałym barokowym dworem z Żyrzyna z XVIII w., fragment miasteczka z okresu międzywojennego XX w. oraz trzy wsie reprezentujące zabudowę i wyposażenie osadnictwa trzech subregionów: Wyżyny Lubelskiej, lubelskiego Powiśla oraz Roztocza. Trzeba nadmienić, że skansen nie jest ukończonym dziełem muzealnym – trwa kontynuacja rozbudowy miasteczka i dwóch wsi – Nadbuża oraz Podlasia.

Muzeum Wsi Lubelskiej zaprasza na pokazy prac polowych i gospodarskich (m.in. orki, sianokosów, żniw, wykopków) oraz na spotkania z mistrzami i warsztaty ginących rzemiosł i zawodów. Wielu mieszkańców i turystów przyciągają do skansenu barwne plenerowe wydarzenia odtwarzające klimat dawnych targów, jarmarków, odpustów.

Dorota Marciniuk-Gołąb

Muzeum Wsi Lubelskiej,
al. Warszawska 96,

zaprasza we wszystkie dni tygodnia
– w kwietniu od 9 do 17,
a od maja do września w godz. 9-19.
Więcej informacji: skansen.lublin.pl

fot. archiwum MWL, Piotr Maciuk

W BERLINIE I... W LUBLINIE

Regionalne stoisko na Targach Zoo Park, fot. archiwum UMWL

Przedwiośnie to czas wielu targowych wydarzeń, na których można zapromować się przed nowym sezonem turystycznym. Lubelskie było obecne na największych branżowych targach w Europie – ITB Berlin, ale także pokazało się mieszkańcom Lublina na bardzo popularnych i tłumnie odwiedzanych Targach ZOO Park.

Udana promocja turystyczna była możliwa dzięki współpracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego z Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną oraz Lokalną Organizacją Turystyczną Metropolia Lublin.

ITB BERLIN

Targi ITB Berlin (Internationale Tourismus-Börse Berlin), które odbyły się w dniach 4-6 marca 2025 r., przyciągnęły setki wystawców oraz przedstawicieli biur podróży, touroperatorów, hotelarzy, przewoźników i organizacji turystycznych z całego świata. Największe turystyczne targi naszego kontynentu to liczne spotkania biznesowe, branżowe rozmowy z prezentacją ofert, panele dyskusyjne, seminaria i promocyjne eventy. Wszystko to pozwala uczestnikom zapoznać się z najnowszymi trendami w turystyce i oczekiwaniami współczesnych podróżników. To także istotne wydarzenie dla mediów i blogerów turystycznych, którzy na bieżąco relacjonują najważniejsze nowinki z branży.

Na stoisku Polskiej Organizacji Turystycznej (POT), województwo lubelskie oraz miasto Lublin promowały się wspólnie z 10 innymi regionami i siedmioma miastami z Polski. Trzydniowe targi były okazją do wielu inspirujących rozmów, które przybliżyły ofertę turystyczną, festiwalową, noclegową i kulturalną województwa. Rozmowy prezentowały nasz region jako ciekawą, jeszcze do końca nieodkrytą, ale przede wszystkim bezpieczną destynację turystyczną, która jest alternatywą dla masowej turystyki przyjazdowej.

Filozofia slow, czyli nieśpiesznego smakowania życia, bardzo podobała się rozmówcom na targach, jako swego rodzaju trend, który

w najbliższym czasie będzie coraz częściej poszukiwany i wybierany przez podróżujących. Zwracano uwagę na niezwykłość krajobrazową i przyrodniczą regionu, mnogość chronionych miejsc zielonych, przyjazny klimat, dziedzictwo kulturowe, historyczne oraz kulinarne. Zainteresowaniem cieszyła się tradycja piwowarska, a także odradzająca się w województwie tradycja winiarska.

Promocja podkreślała także relatywną atrakcyjność cenową turystyki w regionie, względem innych części kraju czy Europy. Odwiedzający często pytali o dostępność transportową regionu, czyli sieć połączeń lotniczych Portu Lublin, funkcjonowanie kolei zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym, czy o infrastrukturę drogową. Wszystkie te rozmowy mogły przyczynić się w przyszłości do dalszego i bardziej intensywnego rozwoju lubelskiej turystyki.

ZOO PARK LUBLIN

Promocja Lubelskiego na Targach ZOO Park w Lublinie spotkała się z ogromnym zainteresowaniem gości. Każdy, kto w dniach 8-9 marca 2025 roku odwiedził stoisko naszego regionu, mógł zapoznać się z bogatą ofertą turystyczną Lubelskiego.

Jednym z najpopularniejszych tematów były szlaki rowerowe w województwie lubelskim. Zainteresowani tą formą aktywnej turystyki najczęściej pytali o roztoczańskie szlaki rowerowe, w tym Centralny Szlak Rowerowy Roztocza, poprowadzony przez malownicze ścieżki z charakterystyczną mozaiką pól uprawnych i zalesionych wzgórz, włącznie z Roztoczańskim Parkiem Narodowym i kilkoma parkami krajobrazowymi. Rodziny z małymi dziećmi poszukiwały informacji o miejscowościach z odpowiednią

bazą noclegową i ofertą pobytu dostosowaną do potrzeb najmłodszych turystów. Nasze regionalne stoisko przyciągało wielu zwiedzających również dzięki organizowanym konkursom z wiedzy o Lubelszczyźnie, premiowanym atrakcyjnymi nagrodami. Ponadto wielkim zainteresowaniem cieszyły się warsztaty String Art dla najmłodszych prowadzone przez Las Przygód z Krainy Lessowych Wąwozów.

Stoisko Regionu Lubelskiego zorganizował Oddział Turystyki w Departamencie Promocji, Sportu i Turystyki UMWL, a w jego obsłudze uczestniczyli sprawdzeni partnerzy z Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, LOT Metropolia Lublin oraz LOT Kraina Lessowych Wąwozów.

Polskie stoisko narodowe na targach w Berlinie, fot. archiwum UMWL

KOSTOMŁOTY NAD BUGIEM

W Kostomłotach, wsi położonej na Równinie Kodeńskiej, nad rozległym zakolem Bugu, znajduje się jedyna w Polsce parafia neounicka, od 1998 r. Sanktuarium Unitów Podlaskich. Jest popularnym miejscem pielgrzymek, które rocznie odwiedza kilkadziesiąt tysięcy wiernych i turystów.

Cerkiew neounicka pw. św. Nikity w Kostomłotach, fot. Dariusz Kostecki

Parafia unicka w Kostomłotach powstała wraz z cerkwią w I poł. XVII wieku, a w 1875 r. została zlikwidowana i włączona oficjalnie do Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego. Na prośbę mieszkańców została przywrócona w 1927 r. przez biskupa podlaskiego Henryka Przeździeckiego. W ramach akcji „Wisła” w 1947 r. wszystkich mieszkańców parafii kostomłockiej, poza chorymi i starcami, wywieziono w okolice Olsztyna. W parafii pozostał jednak ksiądz proboszcz Aleksander Przyłucki, a po 1956 roku część wysiedlonych na ziemię odzyskane zaczęła wracać.

Przy cerkwi zachowała się stara, drewniana plebania z poł. XIX w. W latach 1939-1941 była kwaterą żołnierzy niemieckich. W parafii działa Centrum Ekumeniczne, które prowadzi rekolekcje dla różnych odłamów chrześcijaństwa. Odwiedzają je również

działacze ekumeniczni oraz teologowie w ramach Spotkań Ekumenicznych.

W wyniku prób przywrócenia jedności pomiędzy Rzymem a Konstantynopolem powstała wspólnota obrządku greckiego nazywana Kościołem Unickim. W Brześciu w 1596 r. biskupi ruscy oraz kościół rzymski podpisali tzw. Unię Brzeską, na mocy której połączyły się obydwie wyznania na terenie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Jej zwolenników nazywano unitami. Uznawali oni dogmaty kościoła katolickiego i zwierzchnictwo papieża, w zamian za to zachowali własne obrządki, kalendarz juliański i organizację kościelną.

Unia, skasowana przez carat rosyjski, została odnowiona w okresie II RP na terenie Podlasia i Chełmszczyzny (stąd jej obecna nazwa „neounia”). Do wybuchu II wojny światowej powstało w Polsce łącznie 45 parafii neounickich, sprawujących kult w obrządku bizantyjsko-słowiańskim. Dziś jest tylko jedna – w Kostomłotach. Podlega bezpośrednio biskupowi siedleckiemu, a posługę duszpasterską sprawują w niej księża berytualności, mogący celebrować liturgię w dwóch obrządkach – łańskim i wschodnim. Najważniejsze odpusty w Kostomłotach przypadają w czerwcu oraz we wrześniu. Dwudniowe uroczystości rozpoczyna sobotnia Wieczernia, a kończy niedzielnia Boska Liturgia, odprawiana w języku staro-cerkiewno-słowiańskim. Podczas czerwcowego odpustu, poprzedzanego pielgrzymką do Pratulina, wspominani są błogosławieni

Unici Podlascy, a we wrześniu patron cerkwi i parafii – św. Nikita Męczennik.

CERKIEW ŚW. NIKITY

Jednoprzestrzenny, drewniany budynek został wzniesiony na planie prostokątnym najprawdopodobniej w 1631 r. Z tego też roku pochodzi przechowywana w cerkwi ikona św. Nikity, ufundowana przez Chwedę Jackową z Pryłuk z mężem i synami. Budynek zwieńczony jest trzema kopułami – na wieży nad przedsionkiem oraz nad nawą.

MONASTER ŚW. SERAFINA

W Kostomłotach funkcjonuje także świątynia obrządku prawosławnego. Po roku 1927, kiedy cerkiew św. Nikity na powrót stała się własnością kościoła katolickiego, prawosławni zorganizowali swoją świątynię w domu prywatnym. W ramach akcji burzenia cerkwi w 1938 r. został on zniszczony. Wskutek prośb mieszkańców wyznających prawosławie, którzy do 2003 r. dojeżdżali na nabożeństwa do Kodnia bądź Terespoła, powstał w Kostomłotach Monaster pw. św. Serafina z Sarowa. Drewniana cerkiew została przywieziona ze wsi Dobrowoda z Białostocczyzny. We wnętrzu znajduje się ikona Matki Bożej Iwerskiej, подарowana przez mnichów ze Świętej Góry Athos oraz ikona św. Serafina z Sarowa.

Kaplica z ołtarzem polowym, fot. Dorota Marciniuk-Golab

ZABYTKOWE WNĘTRZE

Do najcenniejszych zabytków sanktuarium należy ikona świętego Nikity (datowana na 1631 r.), otoczona 14 scenami z życia tego męczennika wczesnochrześcijańskiego. W świątyni przechowywanych jest także kilkanaście ikon procesyjnych, a także ikona Bogurodzicy z Dzieciątkiem z XVII w. oraz równie stare ikony Chrystusa Pantokratora i Chrystusa Zbawiciela.

W urzekającym, bogato dekorowanym wnętrzu znajduje się dwurzędowy eklektyczny ikonostas, królewskie wrota z XVIII w. oraz księga liturgiczna z 1767 r.

W świątyni przechowywane są również relikwie Unitów Podlaskich w ołtarzu wykonanym z czarnego dębu wyłowionego z Bugu. W latach 70. XX w. cerkiew przeszła gruntowny remont, a w 1988 roku została ozdobiona barwną polichromią – na pamiątkę jubileuszu 1000-lecia chrztu Rusi.

Wnętrze cerkwi w Kostomłotach, fot. Stanisław Turski

NADBUŻAŃSKI SZLAK

Kostomłoty położone są na popularnych szlakach turystycznych, w tym najdłuższych w regionie trasach rowerowych – Szlaku Nadbużańskim z Janowa Podlaskiego do Hrubieszowa oraz ponadregionalnym Wschodnim Szlaku Rowerowym Green Velo.

W minionych latach wielką popularnością cieszyły się również spływy kajakowe na szlaku Bug-Krzna. Niestety, trwająca już od trzech lat wojna na Ukrainie spowodowała pewne ograniczenia w strefie granicznej. Wprawdzie trudniej niż kiedyś zorganizować spływ graniczną rzeką, jednak nadal można, po dokonaniu niezbędnych zgłoszeń, korzystać z nadbużańskich szlaków rowerowych i odwiedzić zarówno Kostomłoty, jak i inne sanktuaria, w tym rzymskokatolickie w Kodniu i Pratulinie oraz prawosławne w Jabłecznej. Dodatkową atrakcję stanowią znajdujące się w bliskim sąsiedztwie Kostomłot murowano-ziemne forty, prochownie i inne obiekty dawnej twierdzy brzeskiej.

Dorota Marciniuk-Gołąb

Przy cerkwi często zatrzymują się rowerzyści przemierzający nadbużańskie szlaki, fot. Robert Lesiuk

KRASNOBRODZKI PARK KRAJOBRAZOWY

PERŁA ŚRODKOWEGO ROZTOCZA

Ochrona unikalnych wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych Roztocza Środkowego – to zadania Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego. Mimo przewagi świeżych borów sosnowych znajdziemy tu bardzo cenne drzewostany bukowo-jodłowe o charakterze naturalnym, a wśród wielu atrakcyjnych miejsc są źródła, skalne wychodnie, ściany kamieniołomów i wąwozy.

Kaplica „Na Wodzie” w Krasnobrodzie, fot. Piotr Maciuk

Krasnobrodzki Park Krajobrazowy ma powierzchnię 9390 ha, a z otaczającą go otuliną 30 794 ha.

Został utworzony 11 maja 1988 r. jako pierwszy park krajobrazowy na terenie ówczesnego województwa zamojskiego.

Na obraz dzisiejszej rzeźby terenu Parku decydujący wpływ miały procesy górotwórcze, jakie zaszły na przełomie kredy i trzeciorzędu. Nazywane przez naukowców fazą laramijską orogenezy alpejskiej, objęły większość półkuli północnej, a na interesującym nas obszarze przyniosły powolne ruchy wypiętrzające, kompensowane przez procesy erozyjne. W efekcie tych procesów powstał wał o niewielkich wysokościach względnych zwany Roztoczem. Podczas dolnego oligocenu na Roztoczu wkroczyło morze, a po jego ustąpieniu nastąpił okres lądowy, trwający do czasów obecnych. Charakterystyczne formy rzeźby terenu Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego to wydmy, ostańce i wąwozy.

Podobnie jak na całym Roztoczu sieć cieków i zbiorników wodnych na terenie Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego jest uboga. Przeważający obszar leży w zlewni rzeki Wieprz, a pozostała część należy do zlewni rzeki Tanew. W Parku podziwiać można piękne źródła między innymi w Husinach, Hutkach oraz w Krasnobrodzie – przy Kaplicy „Na Wodzie”.

FAUNA I FLORA

Na terenie Parku występuje kilka gatunków nietoperzy: borowiec wielki, gacek brunatny, mopek. Ssaki drapieżne reprezentowane są przez takie gatunki jak: borsuk, gronostaj, jenot, kuna leśna i domowa, łasica, tchórz, wilk i wydra. Występuje tu również bóbr europejski.

Z uwagi na leśny charakter Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego gniazdują w nim przede wszystkim gatunki leśne ptaków, w tym niemal wszystkie (z wyjątkiem jednego – dzięcioła trójpalczastego) krajowe gatunki dzięciołów. W Parku nie brak także ptaków wodnych, a na stawach w Hutkach żyją: perkozy dwuczube, łabędzie nieme, krzyżówki, kokoszki, łyski, brodzie piskliwie, czaple, zimorodki, trzcinniczki i trzciniaki. Mieszkańcami Parku są też bociany czarne i białe.

Parkową faunę uzupełniają płazy i gady, takie jak: ropucha paskówka, żmija zygzakowata czy żółw błotny, a w wody górnego Wieprza są ostoją pstrągów i lipieni.

Ponad 60% powierzchni Parku zajmują lasy. Mimo prowadzonej od stuleci gospodarki leśnej, w wielu miejscach zachowały one charakter lasu naturalnego z cennymi drzewostanami bukowo-jodłowymi. Dominującym zespołem jest bór świeży, w którym głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Szata roślinna charakterystyczna dla tego zespołu zawiera rzadkie rośliny górskie, jak: widłak wroniec, nerecznica szerokolistna, czartawa drobna, podrzeń żebrowiec, starzec Fuchsa, przenęt purpurowy. Lasy liściaste reprezentowane są w Parku przez niewielkie płaty buczyny karpackiej. Do ciekawszych gatunków runa tego zbiorowiska należą: żywiec gruczołowaty, wilczomlecz migdałolistny, żywokost bulwiasty, szalwia lepka.

W dolinie rzeki Wieprz wykształciły się olsy. W okolicach Hutek i Podklasztoru występują cenne zbiorowiska torfowiskowe ze specyficznymi gatunkami roślin. Są to: widłak torfowy, rosiczka okrągłolistna, wąkrota zwyczajna, przygiętka biała, turzycza strunowa. Na prawym brzegu doliny Wieprza w Krasnobrodzie oraz na skraju lasu na południowy wschód od Jacni spotkać można niewielkie zbiorowiska roślinności kserotermicznej, w których występują m.in.: oman szlachetna, czyściec kosmaty, ożanka własiwa. Spośród pozostałych, rzadszych gatunków warto wymienić zimoziół północny, śnieżyczkę przebieśniętą, a także kilka gatunków storczyków.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Rezerwat „Św. Roch” – utworzony w 1983 r., ma powierzchnię 202,60 ha, a celem ochrony jest zachowanie drzewostanów

Kaplica „Świętego Rocha” na leśnym uroczysku w Krasnobrodzie, fot. Marek Chorabik

bukowo-jodłowych o charakterze naturalnym. Z gatunków charakterystycznych dla tego zespołu warto wymienić: czartawę drobną, nerecznicę szerokolistną i widłaka wronia. Wśród roślin w runie występują: widłak jałowcowaty, widłak spłaszczony, wawrzynek wilczczyko oraz storczyki. Spotykamy tu również kilka gatunków górskich. Najciekawsze z nich to wilczomlecz migdałolistny i żywokost bulwiasty.

W rezerwacie „Św. Roch” znajduje się kaplica pod wezwaniem tego świętego, którego kult rozwinął się w Krasnobrodzie w XVII w. Obecna kaplica zbudowana została w 1943 roku w stylu zakopiańskim, a w 2000 roku wzniesiono wokół budynku drewniane schody. W kaplicy znajduje się niewielkie źródło, którego wody mają właściwości uzdrawiające. Każdego roku w pierwszą niedzielę po 15 sierpnia, w Kaplicy Św. Rocha odprowadzana jest uroczysta suma odpustowa.

Rezerwat „Zarośle”, utworzony w 1998 roku na terenie gminy Tomaszów Lubelski, chroni na powierzchni 64,02 ha naturalne lasy jodłowo-bukowe z wieloma rzadkimi gatunkami roślin. 18 września 1939 roku, miała tu miejsce koncentracja wojsk podczas bitwy o Tomaszów Lubelski. Stanowisko dokumentacyjne „Kamieniołom”

w Krasnobrodzie obejmuje ochroną nieczynne wyrobisko kamienia, który był pozyskiwany do 1974 r., z przeznaczeniem na budowę dróg i domów. Odstąpiona południowa ściana zbocza (314 m n.p.m.) ma wysokość 30 i długość 170 metrów, a głównym składnikiem są gezy mastrychtu dolnego. Nieczynne wyrobisko jest doskonałym miejscem na zajęcia geologiczne. Na szczycie zbudowano wieżę widokową, z której rozpościera się widok na panoramę Roztocza Środkowego. W obrębie kamieniołomu zlokalizowano jeden z przystanków ścieżki dydaktycznej „Wokół Krasnobrodu”. Użytek ekologiczny „Belfont” to obszar o powierzchni 5,06 ha położony we wsi Hutki. Źródło podzboczowe w północnej części chronionego terenu zasila swoimi wodami piękny staw. Teren użytku jest pozostałością naturalnego krajobrazu Roztocza Środkowego. Występowanie różnorodnych form geomorfologicznych świadczy o dawnej aktywności geologicznej terenu Parku. Niektóre obiekty objęto ochroną w formie pomników przyrody nieożywionej. Są to: „Wapielnia” koło Ulowa – nagromadzenie wschodni skalnych na najwyższym wzniesieniu Roztocza Środkowego – 385 m n.p.m. oraz „Skalki na wzgórzu Kamień” w Staniawowie.

Panorama Krasnobrodu z zalewem na Wieprzu, fot. archiwum UMWL

TURYSTYKA I ZABYTKI

Krasnobrodzki Park Krajobrazowy jest bardzo licznie odwiedzany przez turystów, niezależnie od pory roku. W sezonie wakacyjnym przyciągają ich bogate lasy i krasnobrodzki zalew z plażą i kąpieliskiem, a zimą leśne ostępy stają się atrakcyjne dla miłośników nart biegowych i kuligów.

Przez Park przebiegają cztery szlaki turystyczne, w tym wiodące przez Wzgórze „Wapielnia”: Szlak Wandy Podobińskiej, zielony 56,5 km oraz Szlak Wzgórzami Roztocza, niebieski, 22 km. Bardzo popularne wśród turystów i kuracjuszy są ścieżki

spacerowe: przyrodniczo-historyczno-dydaktyczna „Wokół Krasnobrodu” (niebieska, w formie pętli o długości 15 km), przyrodnicza „Do Belfontu” (czarna, 10 km), spacerowa „Do Szuru” (żółta, 4 km), spacerowa „Krasnobrodzkie Wąwozy” (czerwona, 4 km).

Krasnobród to od lat znane miejsce pielgrzymkowe z Sanktuarium Matki Bożej Krasnobrodzkiej. W skład zabytkowego zespołu sanktuarium w dzielnicy Podklasztor wchodzi: barokowy kościół i klasztor z końca XVII w., Kaplica „Na Wodzie” (miejsce objawień maryjnych w 1640 r.), kapliczki i stacje na drózkach różańcowych, a także muzeum

parafialne z bogatymi zbiorami geologiczno-faunistyczno-etnograficznymi.

Specyficzne warunki klimatyczne spowodowały, że w 2002 roku Krasnobród został uznany za 44 uzdrowisko w Polsce. Leczy się tu choroby układu nerwowego, ruchu, oddechowego oraz schorzenia reumatyczne. Sanatorium zajmuje dawny zespół pałacowo-parkowy z XVII wieku w dzielnicy Podzamek. W najbliższych latach przejdzie wielką rozbudowę i modernizację.

Małgorzata Ciuryło
Zespół Lubelskich
Parków Krajobrazowych

Sanktuarium maryjne w Krasnobrodzie, fot. Paweł Sudol

W TROSCE O BOCIANY

Popularny i darzony wielkim szacunkiem ptak, stały element przyrody w pejzażu polskiej wsi, wymaga uwagi i troski. Pokazał to ubiegłoroczny spis bocianów białych oraz XII Zjazd Grupy Badawczej Bociana Białego pn. „Bocian biały – wyjątkowy bioindykator zmian środowiska”, który odbył się w listopadzie 2024 r. w Lublinie, Okunince koło Włodawy, a także na terenie Poleskiego Parku Narodowego i nad Bugiem.

Wydarzenie miało na celu podsumowanie VIII Międzynarodowego Spisu Bociana Białego w Polsce, wymianę doświadczeń w zakresie badań i ochrony, a także popularyzację wiedzy o tym gatunku. Temu ostatniemu celowi służył konkurs plastyczny dla uczniów: „Bocian w krajobrazie”, którego finał odbył się w trakcie trwania konferencji.

W spotkaniach udział wzięło ponad 50 osób z całej Polski. W gronie uczestników znaleźli się naukowcy badający bociany białe, pracownicy służb ochrony przyrody, przyrodnicy z organizacji pozarządowych, nauczyciele i samorządowcy. W ramach konferencji zaplanowano także warsztaty terenowe.

Organizatorami konferencji byli: Grupa Badawcza Bociana Białego, Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska UMCS, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Katedra Zoologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu; Katedra Zoologii i Ekologii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Natomiast partnerami konferencji byli: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.; Poleski Park Narodowy, Rostockański Park Narodowy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie, Nadleśnictwo Sobibór, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Starosta Włodawski, Burmistrz Miasta Włodawa.

Konferencja została objęta Patronatami Honorowymi: Marszałka Województwa Lubelskiego, Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu i Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz patronatem medialnym TVP 3 Lublin i Polskiego Radia Lublin.

W Lubelskiem bociany mają się bardzo dobrze, fot. Krzysztof Wojciechowski

REFERATY I FINAŁ KONKURSU

Ogólnopolska konferencja odbyła się 21 listopada w Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS. W czasie pierwszej sesji wygłoszono referaty nt. wierzeń ludowych związanych z bocianem białym, bociana białego jako wskaźnika zmian środowiskowych i klimatycznych, a także zmian w populacjach bocianów w zachodniej i wschodniej Europie.

Tego dnia został również rozstrzygnięty konkurs plastyczny „Bocian w krajobrazie”. Poziom artystyczny konkursu był bardzo wysoki. Na konkurs wypłynęło bez mała 500 prac, spośród których nagrodzono dziewięć oraz przyznano 16 wyróżnień. Sesję w Lublinie zakończył panel ekspercki „Bocian biały *Ciconia ciconia* wyjątkowym bioindykatorem środowiska i zmian klimatu”.

Kolejna odsłona konferencji miała miejsce 22 listopada w hotelu „Rusalka” nad Jeziorem Białym w Okunince. Na rozpoczęciu obrad obecni byli przedstawiciele władz samorządowych szczebla wojewódzkiego i powiatowego: wicemarszałek województwa Marek Wojciechowski, wicestarosta włodawski Piotr Gorgol i członek zarządu powiatu Wiesław Holaczuk.

Podczas sesji wygłoszono referaty dotyczące m.in.: liczebności bociana białego w lubelskich parkach krajobrazowych, najnowszych prac nad bocianem białym, dyspersji młodych bocianów, ich dzieci i wnuków, synantropizacji bocianów czarnych oraz innowacyjnych rozwiązań w teledetekcji bocianów. Po wykładach miała miejsce dyskusja, zaprezentowany został film o bocianach białych i ich ochronie.

Praca Julii Korneluk, która zdobyła I miejsce w konkursie plastycznym

SESJA TERENOWA

Trzeci dzień ogólnopolskiej konferencji – 23 listopada rozpoczął się od sesji terenowej. Uczestnicy udali się nad Bug, gdzie niejedna miejscowość znana jest z dużego zagęszczenia bocianich gniazd. Pierwszym przystankiem była Włodawa – najsłynniejsze miasto polskiej części Polesia, w którym też gniazdują bociany. Zwiedzanie Włodawy było dla badaczy i pasjonatów bocianów dużą atrakcją. Dalej trasa przebiegała już wiejskimi, bocianimi terenami, czyli doliną Bugu. Po drodze uczestnicy konferencji mieli okazję zobaczyć tak „zabocianione” nadbużańskie wioski jak: Wola Uhruska, Uhrusk, Siedliska czy Świerże. Kulminacyjnym punktem sesji terenowej była wizyta w miejscowości Husynne, w której z jednego miejsca widocznych jest kilkanaście bocianich gniazd.

W bocianiej wiosce Husynne nad Bugiem. fot. Krzysztof Wojciechowski

Panel ekspertów kończący sesję w Lublinie. fot. Alicja Sulima

JESZCZE O BOCIANACH...

Po nadbużańskiej wędrówce uczestnicy konferencji spotkali się jeszcze na ostatniej sesji referatowej, w której programie znalazły się wykłady na temat m.in.: obrączkowania bocianów, Programu Poznania i Ochrony Bociana Białego w Polsce, metod zmniejszania ryzyka kolizji statków powietrznych z bocianami białymi w Porcie Lotniczym Lublin. Sesja zakończyła się podsumowaniem VIII Międzynarodowego Spisu Bociana Białego w Polsce.

Czwartego dnia konferencji 24 listopada jej uczestnicy udali się do Poleskiego Parku Narodowego gdzie odwiedzili miejsce, w którym bociany spotyka się nawet zimą, czyli Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt w Żalczu Starym. Trzeba podkreślić, że spośród

zwierząt trafiają tu przede wszystkim ptaki, a wśród nich najczęściej bociany białe. W samym tylko 2021 roku przebywało ich na terenie Ośrodka ponad 80. Uczestnicy konferencji odwiedzili też Ośrodek Ochrony Żółwia Błotnego zlokalizowany przy dyrekcji Poleskiego Parku Narodowego w Urszulinie. Pracownicy parku prowadzą tam czynną ochronę kolejnego flagowego gatunku Polesia – żółwia błotnego, hodując małe żółwiki do wielkości, przy której można już je wypuścić do środowiska. Wizyta w Poleskim Parku Narodowym zakończyła konferencję XII Zjazd Grupy Badawczej Bociana Białego.

Krzysztof Wojciechowski
Zespół Lubelskich
Parków Krajobrazowych

Międzynarodowe Spisy Bociana Białego

Odbývają się co 10 lat. Ubiegłoroczny, przeprowadzony w pierwszej połowie lipca, wykazał, że populacja tego ptaka w Polsce utrzymuje się na dość dobrym poziomie, a w niektórych regionach nawet wzrosła w porównaniu do spisu z 2014 r. (np. w Lubelskim o 8%, na Mazowszu o 7%). Najbardziej przyjazny dla bocianów jest wschód kraju, a zdecydowanymi liderami są tu województwa: warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podlaskie i lubelskie. W naszym województwie doliczono się ok. 5600 par. Najwięcej bocianów gniazduje w gminach: Biała Podlaska, Cyców, Dorohusk, Terepól, a także: Dubienka, Hrubieszów, Kąkolewnica, Kodeń, Konstantynów, Międzyrzec Podlaski, Mircze, Sawin, Siedliszcze, Urszulin, Werbkowice, Wola Uhruska. W sumie w całej Polsce gniazduje ok. 45-46 tys. bocianich par (w 2004 r. było ich ponad 50 tys., a w 2014 – ok. 45-47 tys.), co czyni z naszego kraju światowego lidera. Drugim krajem, ze stale rosnącą populacją bocianów (ok. 34 tys. par) jest Hiszpania. Najmniej bocianów – od kilku do kilkudziesięciu par – spotkamy w krajach skandynawskich. Do niedawna państwem zupełnie pozbawionym tych pięknych ptaków była Wielka Brytania, ale w ostatnich latach prowadzony jest tam program reintrodukcji gatunku w oparciu o bociany z Polski.

Lasy Sobiborskie, znane z wielu rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny, należą do najcenniejszych obszarów wodno-błotnych w kraju. Nie przypadkiem tegoroczny Światowy Dzień Mokradeł (ang. WWD – World Wetlands Day) był obchodzony w naszym regionie pod hasłem „Przyszłość sobiborskich mokradeł”.

WWD został ustanowiony na pamiątkę uchwalenia Konwencji Ramsarskiej (1971 r.). Ten dzień, wyznaczony na 2 lutego, stanowi okazję do podkreślenia kluczowej roli i znaczenia obszarów podmokłych jako regulatorów klimatu oraz obiegu wody, co nabiera szczególnego znaczenia w dobie postępujących zmian klimatycznych. Ogólnoswiatowy temat Dnia Mokradeł, proponowany rokrocznie przez Sekretariat Ramsar, brzmi „Mokradła dla naszej wspólnej przyszłości”. Na jego podstawie utworzone zostało hasło „Przyszłość sobiborskich mokradeł”, które przyświeca obchodom w województwie lubelskim, współorganizowanym przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych oraz Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS. Warto bliżej przyjrzeć się wyjątkowym sobiborskim mokradłom, które są niezwykle cenne, ale też bardzo wrażliwe na wszelkie zmiany w środowisku naturalnym.

DEBATA EKSPERTÓW

Pierwszym i głównym punktem obchodów Światowego Dnia Mokradeł była konferencja naukowa połączona z ważną debatą ekspercką. W wydarzeniu 31 stycznia 2025 roku wzięło udział blisko 70 osób – naukowców, praktyków ochrony mokradeł, przedstawicieli jednostek samorządowych, organizacji pozarządowych i podmiotów gospodarczych. Gospodarzami konferencji byli: prof. dr hab. Irena Pidek – zastępca dyrektora Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS oraz Paweł Łapiński – dyrektor Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych. Wiodącymi tematami prezentowanych referatów były: stan ekologiczny torfowisk, zmiany warunków klimatycznych na przestrzeni lat, uwarunkowania hydrologiczne sobiborskich mokradeł oraz działania w zakresie monitoringu przyrodniczego i czynnej ochrony. Nie zabrakło również naukowych opowieści o perełkach sobiborskich mokradeł, jakimi są jeziora Płotycze i Orchove, a także o bogactwie i różnorodności florystycznej i faunistycznej. Dopełnieniem tematyki były referaty dotyczące dziedzictwa kulturowego mieszkańców tych terenów, nierozdzielnie związanego z obszarami podmokłymi. Syntezą wszystkich sesji referatowych była debata ekspercka, w której dyskutowano nad przyszłością sobiborskich mokradeł oraz planem działań zmierzających do poprawy ich stanu. Nie

Śródlesne jezioro Sobiborskiego Parku Krajobrazowego, fot. Joanna Dragon

zabrakło również rozważań nad szansami i wyzwaniem związanymi z ewentualnym utworzeniem parku narodowego, obejmującego najcenniejsze ich fragmenty. Partnerami konferencji „Przyszłość sobiborskich mokradeł” były: Powiat Włodawski, Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska UMCS w Lublinie oraz Nadleśnictwo Sobibór. Patronaty nad wydarzeniem objęli: Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, JM rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, JM rektor UP w Lublinie prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk, a także Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Centrum Ochrony Mokradeł oraz Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

CIĄG DALSZY NASTĄPI...

Światowy Dzień Mokradeł 2025 w naszym regionie będzie miał dalszy ciąg w postaci praktycznych działań w zakresie aktywnej ochrony flagowego gatunku mokradeł

sobiborskich – żółwia błotnego. Do wspólnego wyjścia w teren w celu zabezpieczenia lęgów tego gada na terenie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego zaproszeni będą przedstawiciele instytucji naukowych oraz działacze różnych organizacji zajmujących się ochroną przyrody. Ostatnim, ale równie istotnym wymiarem święta mokradeł jest edukacja. W dniach 3-7 lutego br. można było zmierzyć się w internetowym quizie wiedzy o mokradłach „W krainie bagien i moczarów”. Wyzwania podjęło się 50 osób, z czego prawie połowa osiągnęła maksymalną ilość punktów! W ramach edukacyjnej części obchodów Światowego Dnia Mokradeł zaplanowano też wiosenny spacer po Sobiborskim Parku Krajobrazowym. Przewodnikami będą m.in. naukowcy prowadzący badania bezpośrednio związane z tutejszymi torfowiskami czy śródleśnymi jeziorami.

Alicja Sulima
Zespół Lubelskich
Parków Krajobrazowych

Żółw błotny, fot. Arkadiusz Stachowicz

GATUNEK ROKU 2025 ZLPK

BUK POSPOLITY

Buk to jedno z najbardziej popularnych drzew polskich lasów. Został wybrany gatunkiem roku Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych, bo stanowi znaczącą część drzewostanów parków krajobrazowych – Szczepieszkińskiego, Krasnobrodzkiego i Południoworostoczańskiego. Jest też gatunkiem dominującym w siedliskach grądowych Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego, obchodzącego w tym roku 30. rocznicę utworzenia.

Tradycja wybierania gatunków roku w Zespole Lubelskich Parków Krajobrazowych sięga 2022 roku. Pierwszym został wybrany najbardziej barwny ptak występujący w Polsce – żółta, a rok później wodniczka – ptak zagrożony wyginięciem w skali świata, związany z torfowiskami węglanowymi Chełmskiego Parku Krajobrazowego, który obchodził wówczas jubileusz 40-lecia. W 2024 roku gatunkiem roku został koń, który łączył nasze dwa, najdalej od siebie położone parki – Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie” oraz Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”. Pierwszy, świętujący przed rokiem 40. rocznicę utworzenia, prowadzi jedyną w Polsce hodowlę zachowawczą konia biłgorajskiego, natomiast w obszarze

drugiego, obchodzącego 30-lecie działalności, zlokalizowana jest najstarsza w Polsce stadnina koni w Janowie Podlaskim. Idea lepszego poznania i promowania gatunku roku ZLPK opiera się na koncepcji „inventaryzacja-ochrona-edukacja”. Chodzi tu o następujące po sobie działania, mające na celu: wyjazdy terenowe w celu poznania lokalizacji, rozmieszczenia danego gatunku i zdiagnozowania zagrożeń, a następnie zastosowanie praktycznych czynności ochronnych, precyzyjnie wymierzonych w jego potrzeby. Trzecim działaniem jest edukacja, w tym wyprawy w teren z młodzieżą, prelekcje w szkołach i organizacja konkursów. Każdego roku powstają nowe materiały promocyjne związane z gatunkiem roku, m.in. plakaty edukacyjne,

kalendarze, kubki, termosy, które rozdawane są podczas prelekcji, konkursów czy wydarzeń plenerowych organizowanych przez ZLPK.

30-LECIE PARKU

Staramy się, aby gatunek roku powiązany był jak najbardziej z bieżącymi wydarzeniami. W 2025 roku obchodzimy 30-lecie naszego najmłodszego, a jednocześnie największego parku krajobrazowego – Skierbieszowskiego. W drzewostanie tego parku, w dość nietypowym jak dla siebie siedlisku, bo w grądzie, dominuje buk pospolity, wybrany na gatunek roku 2025 ZLPK.

Park posiada logo z wizerunkiem liści i orzeszka bukowego. Wiosną planujemy zorganizować akcję sadzenia drzew buka „30 drzew na 30-lecie Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego”, a w okresie jesiennym konferencję naukową z sesją terenową, która pozwoli uczestnikom z całej Polski podziwiać łagodne wzgórza parku w najpiękniejszej odstonie – kiedy liście buków przebarwiają się na kolor czerwony.

CHARAKTERYSTYKA

Buk pospolity jest jednym z ważniejszych drzew leśnych Europy. W strefie klimatu umiarkowanego, na półkuli północnej występuje w 10 gatunkach. W Polsce rośnie

Owoce buka, fot. M. Grabek

Kwiaty męskie buka, fot. M. Grabek

ZASTOSOWANIE

Drewno buka jest ciężkie, twarde, łatwo łupliwe, o różowawej barwie. Cenione jest w bednarstwie, snycerstwie i tokarstwie, używane do wyrobu parkietów, schodów, balustrad, a także w meblarstwie do produkcji giętych mebli. Znajduje też zastosowanie w przemyśle okrętowym, chemicznym, zabawkarstwie, do produkcji podkładów kolejowych. Z buka uzyskuje się najlepszy węgiel drzewny, smołę, potaż i pak, a jego drewno jest bardzo kaloryczne, płonie długo i pali się jasnym płomieniem..

Orzeszki bukowe są bogate w przyswajalne żelazo, magnez i wapń. Zawierają potas, fosfor i siarkę. Mają dużo tłuszczu i białka. Z bukwi tłoczy się olej jadalny, który jest przyjemny w smaku i nie jęlczeje. Rozpuszczają się w nim witamina A i karoten. Lekko upalone orzeszki bukowe używano do wyrobów cukierniczych, a silnie upalone jako namiastkę kawy. Za smaczne uważa się pojawiające się wiosną liście buka. Są lekko kwaskowate, przypominają w smaku szczaw. Pobudzają wydzielanie śliny i ożywiają człowieka. Buk pospolity ma pewne właściwości lecznicze. Surowcem są liście, młode gałązki, kora i owoce. Napar z liści i pędów buka ma działanie przeciwzapalne i uspokajające. Kora ma właściwości bakteriobójcze. Zmielone i zaparzone owoce można stosować do ogólnego wzmocnienia organizmu.

Lasy bukowe to idealne miejsca do modnych w ostatnim czasie kąpeli leśnych. Buk wycisza i uspokaja, w buczynie rośnie zdolność do dostosowania się do własnego indywidualnego rytmu.

jeden gatunek i tutaj przebiega jego północno – wschodnia granica zasięgu. Dorasta do około 35 metrów wysokości. Niektóre buki mogą jednak osiągnąć większe rozmiary. Już w 1959 roku w rezerwacie „Bukowa Góra” na Roztoczu znaleziono buk o wysokości 44,5 metra. Takie rozmiary osiągają buki dopiero w wieku od 100 do 250 lat. A mogą żyć nawet 500 lat.

Korona buka jest szeroka i niska. Korę ma gładką o barwie stalowo-szarej. Z wiekiem staje się szorstka i porysowana, ale nigdy nie jest popękana i się nie łuszczy. Dzięki niej buk jest gatunkiem łatwo rozpoznawalnym w okresie bezlistnym. W tym okresie również możemy zaobserwować charakterystyczne pąki, długie, ostro zakończzone, pokryte dachówkowato zachodzącymi na siebie łuskami. W kwietniu i maju buki wypuszczają młode, owłosione pędy. Młode liście są seledynowo-zielone, początkowo jedwabiście owłosione, po dojrzeniu z wierzchu błyszczące i ciemnozielone, od spodu jaśniejsze i matowe. Włoski zostają tylko na nerwach od spodniej strony. Jesienią liście przebarwiają się od żółci po ceglastą czerwień. Buk nie zrzuca na zimę wszystkich liści, podobnie jak dąb i grab.

W młodości buk ma system korzeniowy typu palowego, z wiekiem rozrastający się w system ukośny, z silnymi korzeniami sięgającymi daleko w głąb podłoża. Posiada jednocześnie korzenie powierzchniowe i głębokie, co jest rzadkie u drzew. Dzięki

takiemu systemowi korzeniowemu buk jest silnie zakotwiczony w podłożu i najodporniejszy z naszych drzew na wiatrowały. Lubi wilgotne powietrze, jest wrażliwy na silne mrozy i wiosenne przymrozki, które często warzą liście i niszczą kwiaty. Ma duże wymagania co do gleb. Rośnie na glebach żyznych i świeżych, gliniastych i gliniasto-piaszczystych, zasobnych w składniki mineralne, zwłaszcza wapień. Świetnie sobie radzi w miastach, nawet o silnie zanieczyszczonym powietrzu. Dobrze znosi cięcie i strzyżenie, można go stosować na formowane żywopłoty.

BUCZYNY

Buk posiada wybitną zdolność formowania własnych zespołów roślinnych. Przykładem tego jest buczyna karpacka, buczyna sudecka czy buczyna pomorska. Ponadto buk pospolity występuje w zbiorowiskach bukowo-grabowych, jodłowo-bukowych, a niekiedy sosnowo-bukowych. Buczyny są priorytetowymi siedliskami przyrodniczymi Natura 2000, które zgodnie z Dyrektywą Siedliskową są objęte ochroną w krajach członkowskich Unii Europejskiej.

**Małgorzata Grabek,
Paweł Łapiński
Zespół Lubelskich
Parków Krajobrazowych**

- Buk jest gatunkiem dominującym w siedliskach grądowych Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego;
- lasy Szczepczyszyńskiego i Południowo-roztoczańskiego Parku Krajobrazowego tworzy głównie buczyna karpacka;
- rezerwat Świąty Roch w Krasnobrodzkim Parku Krajobrazowym chroni fragment naturalnego starodrzewu jodłowo-bukowego;
- buk rośnie 40-70 cm rocznie przez 70 lat, w wieku 120 lat wzrost ustaje;
- buk ma nawet 600 000 liści;
- na powierzchni liści średniej wielkości buka znajduje się 60 milionów aparatów szparkowych dbających o właściwą wymianę gazów i zawartość wody;
- duży buk pospolity produkuje dziennie około 7000 litrów tlenu, jest to ilość wystarczająca dla 50 ludzi;
- każdy hektar lasu bukowego corocznie odfiltrowuje z powietrza około 50 ton pyłu;
- w Polsce stanowi 5,8 % drzewostanów leśnych i jest piątym gatunkiem po sośnie, brzozie, dębie i świerku.

NIETYLKO ŚWIĘCONE

Bogate tradycje związane ze Świętami Wielkanocnymi obejmują cały tydzień, nazywany Wielkim Tygodniem – od Niedzieli Palmowej do Niedzieli Zmartwychwstania Chrystusa. Związane są przede wszystkim z wiarą, a także z odradzającą się na wiosnę do życia przyrodą.

Niedziela Palmowa, zazwyczaj z barwną procesją poprzedzającą sumę, obchodzona jest na pamiątkę biblijnego wjazdu Chrystusa do Jerozolimy, której mieszkańcy zgotowali Mesjaszowi owacyjne, ale krótkotrwałe przyjęcie. Później były już tylko: niepewność, strach, zdrada, ucieczka, osamotnienie. Wszystko zmienił niedzielny poranek.

i psalmami oraz światłem paschału, będącym symbolem Zmartwychwstałego Chrystusa.

Sobota to także tradycja święcenia pokarmów na wielkanocny stół. Według zwyczaju, niedzielne świąteczne śniadanie składało się przede wszystkim z poświęconych potraw, a rodzina zasiadała do stołu po powrocie z porannej mszy rezurekcyjnej.

– dużych, słomianych naczyń, drewnianych siewnicach, wiklinowych koszach, a także w glinianych misach owiniętych białym obrusem. Kosze nakrywano lnianym ręcznikiem. Pokarmy poświęcane były najczęściej w kościele lub chałupie najbogatszego gospodarza. Zdarzały się też obrzędy przy drożnych krzyżach lub kapliczkach. Kosze przynosiły zazwyczaj gospodynie z dziećmi. Po poświęceniu pokarm czekał w specjalnie przeznaczonym miejscu do wielkanocnego śniadania, kiedy go spożywano.

TRIDUUM PASCHALNE

Zanim jednak Chrystus został wydany na pohańbienie i męczeńską śmierć, spotkał się z uczniami na Ostatniej Wieczerzy, ustanawiając sakrament Eucharystii. Na pamiątkę tamtego wydarzenia obchodzimy liturgię Wielkiego Czwartku.

A po nim Wielki Piątek – jedyny dzień w roku liturgicznym bez mszy, ale z nabożeństwem wielkopiątkowym, poprzedzonym Drogą Krzyżową. Ważnym punktem nabożeństwa jest uroczyste odczytanie (z reguły na głosy) Ewangelii opisującej Mękę Pańską. Wierni tego dnia adorują Krzyż i czuwają przy Grobie Chrystusa.

Wielka Sobota to czas dalszego czuwania i oczekiwania na Zmartwychwstanie. Przypomina to wielkosobotnia wieczorna liturgia, z wieloma biblijnymi czytaniem

DAWNA ŚWIĘCONKA

Wielka Sobota była dniem poświęcenia przede wszystkim pokarmu, wody i ognia. Dawne gospodynie do tzw. święconego lub święconki wkładały wszystko, co przygotowały na święta. W wielkich koszach znajdowały się: cały bochen chleba, szynka, kielbasa, boczek, wędzone żeberka, słonina, duża ilość jaj, masło, ser, chrzan, sól i pieprz. Jednak podstawą każdej święconki zawsze były jaja, chleb, kielbasa, ser, masło, korzeń chrzanu i sól. Każdy z nich posiadał swoją symbolikę, a brak któregośkolwiek był złą wróżbą.

Święconkę ozdabiano barankiem z gliny lub cukru oraz zielonymi gałązkami barwinku, bukszpanu lub młodym, zielonym owsem. Potrawy przynoszono w króbkach

ACH TE BABY!

Dziś nie wyobrażamy sobie Wielkanocy bez tych słodkich ciast, a ich miniaturowe wersje mają już stałe miejsce w koszyczku ze święconką. Babka wielkanocna ma głęboko zakorzenioną symbolikę: mieszanie ciasta jest metaforą przemiany, a lukier oznacza dobrobyt oraz nadzieję i wiarę związaną z zakończeniem wielkiego postu.

Historia wypieku bab w Polsce sięga końca XVII wieku. Z ich nazwą wiążą się dwie legendy. Pierwsza, najbardziej popularna, mówi, że zainspirowana była kształtem dawnych damskich spódnic z wielkimi fałdami, zmarszczonymi na górze i rozszerzającymi

się ku dołowi. Druga legenda wiąże się z postacią Stanisława Leszczyńskiego, który przyrównał ulubioną babkę do turbanu Ali Baby z „Baśni tysiąca i jednej nocy”. Receptury na baby przekazywane były wśród kobiet z pokolenia na pokolenia i znać je winna była każda dobra gospodyni.

Kilkugodzinny proces, a wręcz rytuał pieczenia, który musiał przebiegać w ciszy i spokoju, rozpoczynał się już w Wielki Piątek uprzątnięciem domu, pozamykaniem okien, aby nikt obcy nie zaszkodził wypiekowi. Wierzono, że hałas i nieproszeni goście mogą mieć zły wpływ na wyrastanie ciasta. Po wyjęciu z pieca ciasto stygło na puchowej pierzynie i do końca procesu w kuchni mówiono szeptem.

W tradycyjnym przepisie muszą znaleźć się: duża ilość jaj, drożdże, mąka, mleko i suszone owoce. Z czasem pojawiały się kolejne odmiany i obecnie możemy cieszyć się też smakiem bab piaskowych, jogurtowych, cytrynowych czy majonezowych.

WIERZENIA MAGICZNE

Wielkosobotnie praktyki magiczne wiązały się głównie ze święconką. Skorupki poświęconych jajek podkładano do kurzych gniazd, by kury dobrze się nosły. Rozsypywano je w kątach domu, aby chroniły przed robakami. Zdarzało się też, że wkładano je pod pierwszy przywieziony snop żyta jako zabezpieczenie przed myszami. Słoninę smarowano popękane ręce i chore wymiony krów. Smarowano nią również plugi, by

niszczyły skutecznie chwasty w polu. Kości pozostałe ze święconego mięsiwa zakopywano w ogrodzie jako ochronę przed kretami. Do studni natomiast wsypywano poświęconą sól, by woda była zawsze czysta. Gospodarze wierzyli także, że w Wielką Sobotę trzeba było rozpocząć jakąkolwiek pracę w polu, co wróżyło urodzajne plony.

JANOWIECKIE BĘBNIE

Unikatowy już, związany z obchodami Wielkiej Soboty i Wielkanocy, zwyczaj bębnienia, zwany też „barabanieniem” lub „tarabanieniem” w województwie lubelskim zachował się jedynie w Janowcu nad Wisłą i w Zakrzówku k. Kraśnika. Ta wielowiekowa tradycja przetrwała w Polsce jeszcze w Iłży, Przeworsku, Czerminie, Iwaniskach i Wielopolu Skrzyńskim.

Symbolika pochodząca z kotłem nawiązuje do ogłoszenia zmartwychwstania Chrystusa, sam głos bębnienia do odgłosu pęknięcia i odsuwania kamieni z grobu Jezusa, a strzelanie „kalafiorami” (petardami) do zstąpienia aniołów przy huku błyskawicy. Obecnie trwają starania o wpisanie tradycji bębnienia wielkanocnego na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Niestety, nie zachowały się żadne źródła pisane (być może też nigdy ich nie było?), które przybliżyć by mogły genezę owego zwyczaju. Wśród mieszkańców krąży dwa przekazy mówiące o jego możliwym

pochodzeniu. Pierwszy z nich nawiązuje do czasów, gdy właścicielami zamku w Janowcu byli Firlejowie herbu Lewart, a ich jeńcy tatarscy przywieźli ze sobą bębny. Dźwięk instrumentów był wykorzystywany do przekazywania informacji albo uwydatnienia podniosłości różnych uroczystości.

Druga wersja mówi o pochodzeniu tradycji z wierzeń pogańskich dotyczących przesilenia zimowo-wiosennego, kiedy ludzie, chcąc wygonić „zimowe duchy” i przywołać wiosnę, robili hałas wokół gospodarstwa uderzając w drewniane przedmioty.

Oryginalne kotły uległy zniszczeniu w 1914 r., a te których używano później spłonęły w 1944 r. podczas ostrzału artyleryjskiego. Instrument używany obecnie przywiózł z okolic Jawora w 1945 r. Bolesław Stanio – nieżyjący już mieszkaniec Janowca.

Pochód z bębniem rozpoczyna się wieczorem około godziny 20 w Wielką Sobotę, przy cmentarzu parafialnym. Jego trasa biegnie dalej ulicą Radomską, Praga i Górą, a od niedawna obejmuje także wzgórze zamkowe z dworem Moniaków. Widowisko trwa całą noc aż do rezurekcji. Każdy dom przy trasie jest „obębniowany” na szczęście. Zainteresowanych bardziej szczegółowo tą tradycją odsyłamy do publikacji zainicjowanej przez Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym pt. „Tradycja wielkanocnego bębnienia w Polsce” (wersja elektroniczna publikacji dostępna jest na stronie Muzeum).

Dorota Marciniuk-Gołąb

Wielkanocne bębnienie na Janowieckim zamku, fot. archiwum MNKD

WIELKANOCNE SMAKI

Święta Wielkanocne to czas głębokich religijnych przeżyć związanych z Triduum Paschalnym, jak również świątecznych spacerów i odkrywania piękna wiosny. Trudno wyobrazić sobie święta bez tradycyjnych rodzinnych spotkań przy stole z tradycyjnymi potrawami – żurkiem, wędzonymi wędlinami, pasztetem, słodkimi babami, mazurkami i sernikiem.

Nawet amatorzy burgerów, kebabów i szybkiego jedzenia fast food, przy okazji świątecznych wizyt w rodzinnym domu, dadzą się skusić na coś bardziej tradycyjnego, przypominającego im dobre smaki dzieciństwa. Regionalną kuchnię, zarówno tę w bogatszej świątecznej wersji, jak i bardziej ubogą codzienną, starają się odkrywać i promować liczne w naszym regionie koła gospodyń wiejskich.

Tradycyjne dania na świąteczny stół proponują: Koło Aktywnych Kobiet z Łobaczewa Małego w powiecie białskim (szynka wielkanocna w cieście, chrzan z jabłkami, żurek wielkanocny) i Koło Gospodyń Wiejskich z Korytkowa Dużego w powiecie biłgorajskim (sernik).

Mamy nadzieję, że przedstawione poniżej przepisy będą inspiracją do kulinarnych wyzwań nie tylko z racji świątecznego czasu. Odkrywajmy bogactwo naszej regionalnej kuchni i cieszymy się jej smakiem.

CHRZAN Z JABŁKAMI

Składniki

5 korzeni chrzanu,
3 winne jabłka,
sok z cytryny,
cukier

Wykonanie:

Chrzan i jabłka zetrzeć na drobnej tarce, skropić sokiem z cytryny, wymieszać. Doprawić do smaku cukrem i przełożyć do słoja. Chrzan może stać około tygodnia.

SERNIK

Składniki

1 kg zmielonego twarogu,
6 jajek,
2 budynie waniliowe,
2 szklanki cukru pudru,
0,5 l śmietanki 30%,
herbatniki.

Wykonanie

Ser (może być gotowa masa serowa w wiaderku), żółtka, budynie i cukier puder zmiksować. Białka ubić, dodać do masy serowej. Śmietankę ubić i dodać do masy. Na blaszkę wyłożyć herbatniki, na nie masę serową i wstawić do piekarnika. Piec 40-50 min., w temperaturze 180 stopni. By sernik nie opadł, pozostawić w piekarniku jeszcze na 20 minut po upieczeniu.

SZYNKA WIELKANOCNA W CIEŚCIE

Składniki

2 kg surowej szynki,
3 marchewki,
pietruszką,
kawalek selera,
kilka ziaren pieprzu czarnego i ziela angielskiego,
liść laurowy,
2 cebule,
1 kg mąki pszennej,
50 dag smalcu,
sól, pieprz.

Wykonanie

Szynkę moczyć kilka godzin w zimnej wodzie po czym przełożyć do garnka. Dodać warzywa, przyprawy i zalać wrzącą wodą tak, aby mięso było przykryte. Gotować na małym ogniu 1,5 godziny. Szynkę wystudzić i osuszyć.

Z mąki i smalcu doprawionych solą i pieprzem zagnieść ciasto. Uformować kulę i włożyć na godzinę do lodówki. Następnie ciasto rozwałkować i dokładnie oblepić nim szynkę. Nakłuć ciasto w kilku miejscach widelcem i wstawić do rozgrzanego piekarnika. Piec około 1 godz. w temperaturze 180 stopni.

ŻUREK WIELKANOCNY

Składniki

3 szklanki zakwasu,
20 dag białej kiełbasy,
1 cebula,
3 grzybki suszone,
5 dag szynki,
3 ziarna pieprzu i ziela angielskiego,
2 listki laurowe,
1 łyżka chrzanu
1 mała łyżeczka majeranku,
2 jaja ugotowane na twardo.

Wykonanie

Białą kiełbasę zalać zimną wodą (1 liter) i zagotować. Dodać podpieczoną cebulę, wcześniej namoczone grzybki i przyprawy. Gotować 25 minut na małym ogniu. Wywar przecedzić, wlać zakwas, włożyć pokrojoną w krążki kiełbasę i pokrojoną w paski szynkę. Zagotować. Dodać chrzan. Podawać z jajkiem pokrojonym w ćwiartki.

IX MISTRZOSTWA POLSKI URZĘDÓW MARSZAŁKOWSKICH

LUBELSKIE PIŁKARSKIM CHAMPIONEM

Drużyna województwa lubelskiego wygrała IX Mistrzostwa Polski Urzędów Marszałkowskich w Halowej Piłce Nożnej – LUBELSKIE 2024. W turnieju rozegrała siedem spotkań, zdobywając 16 bramek i nie tracąc żadnej. Co więcej, obroniła mistrzowski tytuł, wywalczony w 2023 roku w Bydgoszczy.

IX Mistrzostwa Polski Urzędów Marszałkowskich w Halowej Piłce Nożnej – LUBELSKIE 2024 odbyły się w dniach 5-6 grudnia 2024 r. w hali sportowej Zespołu Szkół przy ul. Zamoyskiego w Janowie Lubelskim. Organizatorem był Departament Promocji, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Przedstawiciele zwycięskiej reprezentacji na spotkaniu w UMWL, fot. Michał Lenart

DROGA DO ZWYCIĘSTWA

W turnieju wystąpiły reprezentacje urzędów marszałkowskich z 11 województw: lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego. W pierwszym etapie rozgrywek drużyny zostały podzielone na dwie grupy eliminacyjne. Drużyna województwa lubelskiego „trafiła” do sześcioczłonowej grupy A, którą wygrała z kompletem 15 punktów i bilansem bramek 11-0.

W półfinale nasza drużyna zmierzyła się z reprezentacją Warmii i Mazur, którą pokonała 2:0.

W wielkim finale piłkarze z Lubelskiego zmierzyli się z piłkarzami z Województwa Lubuskiego, wygrywając 3:0.

Drużyna Lubelskiego w całym turnieju zdobyła 16 bramek, nie tracąc przy tym żadnej. Najlepszym zawodnikiem mistrzostw został Grzegorz Mulawa.

Reprezentacja województwa lubelskiego obroniła tytuł Mistrza Polski wywalczony na VIII Mistrzostwach Polski Urzędów Marszałkowskich w Halowej Piłce Nożnej – Kujawsko-Pomorskie 2023.

MISTRZOWSKI TEAM

Podczas ceremonii zakończenia mistrzostw, pamiątkowe puchary i medale wręczali Arkadiusz Onyszko – bramkarz reprezentacji Polski, uczestnik i srebrny medalista Olimpiady w Barcelonie (1992) oraz Karol Łukasiak – zastępca dyrektora Departamentu Promocji, Sportu i Turystyki UMWL. W składzie mistrzowskiej reprezentacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Lubelskiego znaleźli się pracownicy UMWL oraz podległych mu jednostek: Tomasz Belcarz z Departamentu Organizacyjno-Prawnego; Sławomir Bereza z Departamentu Organizacyjno-Prawnego, Jarosław Komarzeniec z Wojewódzkiego Biura Geodezji i Urządzania Terenów Rolnych w Lublinie, Paweł Krzepisz z Lubelskiego Centrum Innowacji i Technologii, Marcin Kubiak ze Szpitala Neuropsychiatrycznego im. prof. M. Kaczyńskiego SPZOZ w Lublinie, Grzegorz Łata z Departamentu Promocji, Sportu i Turystyki, Marcin Maziarz z Departamentu Kontroli i Audytu Wewnętrznego, Dominik Mroziak z Departamentu Kontroli i Audytu Wewnętrznego, Grzegorz Mulawa z Lubelskiego Centrum Innowacji i Technologii, Robert Prus z Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Adam Psujek z Departamentu Organizacyjno-Prawnego, Mateusz Sprawka z Departamentu Promocji, Sportu i Turystyki, Krystian Żaba

z Biura Bezpieczeństwa UMWL, Krzysztof Żarnowski z Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości.

Gratulacje mistrzom złożyli, na spotkaniu 9 grudnia w UMWL, marszałek Jarosław Stawiarski, wicemarszałek Piotr Breś i członek zarządu Jarosław Kwasek.

– Jestem bardzo dumny, że mamy tak dobrych piłkarzy, którzy są zgrani nie tylko w pracy, ale również na boisku. A duma jest podwójna, bo udało się drugi rok z rzędu obronić tytuł Mistrza Polski. Życzę kolejnych sukcesów i dalszego rozwijania swoich piłkarskich pasji – powiedział marszałek Jarosław Stawiarski.

Warto zaznaczyć, że reprezentacja UMWL w Lublinie w rozgrywanych od 2013 roku mistrzostwach (z przerwą w latach 2020-2022) aż siedmiokrotnie stawała na podium. Pierwsze miejsce zdobyła w latach: 2015, 2017, 2023 i 2024, drugie w 2018 roku, a trzecie w roku 2013 i 2014.

Mistrzowska drużyna UMWL na turnieju w Janowie Lubelskim, fot. Michał Lenart

LIGA MISTRZÓW DLA NAJMŁODSZYCH

PIŁKARSKI TURNIEJ O PUCHAR MARSZAŁKA

To będzie największe piłkarskie wydarzenie roku w naszym mieście i regionie. W kwietniu i maju bardzo młodzi piłkarze, w wieku od 8 do 11 lat, rozegrają w sześciu miejscowościach województwa „Ligę Mistrzów o Puchar Marszałka Województwa Lubelskiego 2025”. Wielki finał turnieju odbędzie się w dniach 31 maja-1 czerwca na Motor Arenie Lublin.

Konferencja zapowiadająca dziecięcą piłkarską Ligę Mistrzów, fot. Błażej Pasternak

Założenia i program turnieju został zaprezentowane 20 marca br. na konferencji prasowej, w której wzięli udział: Jarosław Kwasek – Członek Zarządu Województwa Lubelskiego, Arkadiusz Onyszko – bramkarz reprezentacji Polski, wicemistrz olimpijski z Barcelony 1982 i realizator turnieju (Stowarzyszenie Akademia Sportu Arkadiusz Onyszko) oraz Hubert Hałas – influencer z Lublina, który będzie odpowiadał za nagrywanie materiałów z zawodnikami.

– Zorganizowanie takiego turnieju to było marzenie każdego z nas. Nie zawsze były takie możliwości, odpowiednia infrastruktura, ale teraz mamy dogodne warunki. Jest to największe wydarzenie sportowe, jakie zorganizujemy w województwie lubelskim. Chcemy, aby dzieci mogły poczuć atmosferę Ligi Mistrzów. A my, dorośli, będziemy mogli śledzić zmagania najmłodszych piłkarzy i im kibicować – powiedział członek zarządu Jarosław Kwasek.

W turnieju wezmą udział dzieci i młodzież reprezentujące drużyny z 48 klubów i akademii piłkarskich, które mają swoje siedziby na terenie województwa lubelskiego. Spodziewamy się, że w wydarzeniu weźmie udział dwa tysiące zawodników. Drużyny będą rywalizować w czterech kategoriach wiekowych: rocznik 2014, 2015, 2016, 2017.

Po eliminacjach najlepsze drużyny spotkają się w finale na Motor Arenie Lublin, który odbędzie się 31 maja i 1 czerwca 2025 roku. Dla odwiedzających w tym czasie największy lubelski stadion, a w szczególności dla dzieci, przewidziano wiele atrakcji oraz wydarzeń towarzyszących. O dobrą atmosferę podczas turnieju zadba znany z piłkarskich stadionów DJ Tomasz Dudek. Do współpracy został również zaproszony Damian Bąbol – influencer, parodysta, który będzie komentował rozgrywki piłkarskie.

Nagrodami są piłkarskie komplety (koszulka, spodenki i getry), puchary, medale i piłki. Drużyny finałowe mają też zapewniony nocleg. – Naszą intencją jest, żeby zamienić się rolami i żeby dzieci poczuły się jak profesjonalni piłkarze, czyli zagrają turniej na dużej płycie, a po meczu odpoczną w hotelu i na następny dzień pojadą razem na kolejne mecze – dodał Arkadiusz Onyszko.

Turnieje eliminacyjne odbędą się w następujących terminach: 12 kwietnia – Parczew (powiaty: bialski, łukowski, parczewski, radzyński); 27 kwietnia – Tomaszów Lubelski (powiaty: biłgorajski, hrubieszowski, tomaszowski, zamojski); 4 maja – Lubartów (powiaty: lubartowski, łęczyński, rycki, świdnicki oraz Bychawa i Niemce); 10 maja – Lublin (rejon Lublina i okolic); 11 maja – Cyców (powiaty: chełmski, krasnostawski, włodawski); 18 maja – Kraśnik (powiaty: kraśnicki, janowski, opolski, puławski oraz Bełżyce, Konopnica, Niedrzwica Duża).

LAS VEGAS MAYOR'S CUP LUBELSKIE W NEVADZIE

Młodzieżowa reprezentacja województwa lubelskiego U-13 osiągnęła duży sukces w międzynarodowym turnieju piłkarskim Mayor's Cup w Nevadzie. Nasi zawodnicy pokazali znakomite przygotowanie i sportowy charakter, zajmując wysokie 3-4 miejsce.

Turniej, z udziałem 1200 drużyn z 30 krajów świata, rozgrywany był w różnych grupach wiekowych na 50 boiskach Las Vegas. Współorganizatorami turnieju są miasto Las Vegas oraz Downtown Las Vegas Soccer Club.

Udział lubelskich piłkarzy w tych zawodach (już po raz trzeci) jest możliwy dzięki bardzo dobrym kontaktom naszego województwa z konsulem honorowym RP Johnem Petkusem oraz współpracy obu regionów w ramach programu akceleracji przedsiębiorstw NLAB Lubelskie – Nevada Acceleration Bridge. To pierwszy w Polsce i Europie program akceleracji realizowany we współpracy z Biurem Gubernatora Nevady ds. rozwoju Gospodarczego.

Organizatorem promocji naszego regionu w USA podczas piłkarskiego turnieju był Lubelski Związek Piłki Nożnej, który odpowiadał też za wybór 18 najlepszych zawodników reprezentujących województwo. W drużynie U-13 znaleźli się młodzi piłkarze z klubów: Górnik Łęczna, Avia Świdnik, Sygnał Lublin, Podlasie Biała Podlaska, Gaudium Zamość, Motor Lublin, Łada 1945 Biłgoraj, Tomaszów Lubelski i BKS Lublin. Sztab szkoleniowy tworzyli: Patryk Węclawski – I trener, Arkadiusz Siarkowski – II trener, Paweł Tatała – trener LZPN oraz team manager Michał Stefaniak.

Podczas pobytu w Las Vegas w dniach 15-19 lutego reprezentacja województwa lubelskiego rozegrała trzy spotkania, wygrywając wszystkie bez straty – z Saint International Academy 4:0, z Albion S.C. 4:0, z Utah Avalanche 3:0. W półfinałowych rozgrywkach, po kontrowersjach w serii rzutów karnych, zajęła ostatecznie 3-4 miejsce. Zdaniem marszałka Jarosława Stawiarskiego, udział naszych młodych piłkarzy w tak wielkim turnieju w bardzo odległym kraju, to wielka życiowa przygoda, szkoła charakteru i możliwość zobaczenia jak wygląda młodzieżowa piłka na innym kontynencie. – Dla młodych sportowców jest to kapitalne doświadczenie oraz nagroda za ich ciężką i profesjonalną pracę. Sportowa rywalizacja daje cenne doświadczenia wygranej i przegranej, uczy też pomagania sobie. To wasza wspólna praca doprowadziła do sukcesu – podkreśla marszałek, gratulując piłkarzom udanego startu w tegorocznym Mayor's Cup.

Marszałek Jarosław Stawiarski z reprezentacją Województwa Lubelskiego na turniej w Nevadzie, fot. Michał Lenart

SPORTOWCY I TRENERZY ROKU 2024

Laureaci i gospodarze III Gali Sportu Województwa Lubelskiego, fot. Michał Lenart

Zorganizowana po raz trzeci przez Samorząd Województwa Lubelskiego Gala Sportu odbyła się 10 stycznia 2025 r. Uroczyste wydarzenie miało na celu wyekspozowanie największych osiągnięć sportowców i trenerów z województwa lubelskiego oraz uhonorowanie najwybitniejszych z nich tytułami: Trener Roku, Drużyna Roku, Sportowiec Roku z Niepełnosprawnością i Sportowiec Roku.

W gali udział wzięli reprezentanci wszystkich okręgowych związków sportowych oraz wielu klubów z całego regionu, a także olimpijczycy, parlamentarzyści, samorządowcy, przedstawiciele biznesu i mediów. Zarząd Województwa Lubelskiego reprezentowali: marszałek Jarosław Stawiarski oraz członkowie zarządu Jarosław Kwasek i Marcin Szewczak.

– Województwo lubelskie to 550 lat. A ile działo się w tym czasie w sporcie? Pierwszy złoty medal dla naszego województwa to Arkadiusz Godel, 1972 rok, drużyna złotych florecistów, Monachium. Drugi medal to nieodżałowany Tomasz Wójtowicz – złoty w Montrealu w 1976 roku. Razem z nim medal zdobył młody siatkarz Lech Łasko. Na kolejne medale województwo lubelskie musiało czekać do 1988 roku. Seul, srebro w zapasach w kategorii wagowej do 48 kg dla Andrzeja Głaba. Później był Arkadiusz Onyszko, srebro, 1992 rok, Barcelona, piłka nożna. I dopiero Tokio to był ten worek medali dla nas: złoto i srebro dla Małgorzaty Hołub-Kowalik, brąz dla Malwiny Kopron. I w końcu rok 2024, gdzie przyszedł ten upragniony złoty medal dla Polski i województwa lubelskiego od 1976 roku. Mamy naszą absolutną mistrzynię Aleksandrę Mirosław, a do tego dochodzi Julia Szeremeta w boksie – dyscyplinie, która pozostawała

bez medalu od 1992 roku. Mamy następnego srebrnego medalistę, który będzie grał w drużynie LUK Lublin – Wilfredo Leona. Do tego dochodzą trzy medale Karoliny Pęk na paraolimpiadzie w tenisie stołowym. Mamy największy sukces, jeśli chodzi o medale na igrzyskach olimpijskich. Tej czwórce

niezłomnych olimpijczyków, którzy zrobili to dla nas, województwa lubelskiego i dla Polski – kłaniam się i dziękuję. Życzę, żeby ci mistrzowie byli inspiracją dla wszystkich młodych mieszkańców województwa lubelskiego – mówił marszałek Jarosław Stawiarski.

Kandydatury do tytułów zgłaszały okręgowe związki sportowe oraz kluby i stowarzyszenia sportowe mające siedzibę na terenie województwa lubelskiego. Pod uwagę brane były osiągnięcia sportowe z 2024 roku. Kapituła z nadesłanych 66 zgłoszeń wyłoniła 10 najlepszych sportowców, najlepszego sportowca z niepełnosprawnością, najlepszą drużynę i najlepszego trenera

LAUREACI

Sportowiec Roku: Aleksandra Mirosław (wspinaczka sportowa, KW Kotłownia Lublin); **Miejsce II – Julia Szeremeta** (boks, KS PACO Lublin); **Miejsce III – Bartosz Zmarzlik** (żużel, Orlen Oil Motor Lublin); **Miejsce IV – Wilfredo Venero Leon** (siatkówka, Bogdanka LUK Lublin); **Miejsce V – Mateusz Rudyk** (kolarstwo, Lubelskie Perła Polski); **Miejsce VI – Alicja Wrona-Kutrzepa** (biegi sztafetowe, AZS UMCS Lublin); **Miejsce VII – Anhelina Lysak** (zapasy, Cement Gryf Chełm); **Miejsce VIII – Adela Piskorska** (pływanie, AZS UMCS Lublin); **Miejsce IX – Piotr Ceglaz** (piłka nożna, Motor Lublin); **Miejsce X – Kacper Stokowski** (pływanie, AZS UMCS Lublin). **Sportowiec Roku z Niepełnosprawnością – Karolina Pęk** (tenis stołowy, ATS Akanza AZS UMCS Lublin). **Trener Roku – Mateusz Mirosław** (wspinaczka sportowa, KW Kotłownia Lublin). **Drużyna Roku – Motor Lublin** (piłka nożna). Laureatom wręczone zostały specjalnie zaprojektowane na tę okoliczność statuetki. Uroczystość poprowadził znany dziennikarz i komentator sportowy Przemysław Babiarczyk. O występy muzyczne zadbał zespół COOKIES BAND.

Partnerami wydarzenia byli: Totalizator Sportowy Sp. z o.o., PKO Bank Polski, Winnica Kaziemierska, Spółdzielnia Mleczarska w Piaskach, Perła – Browary Lubelskie SA.

BYŁO

25 LAT IUBILAEUM

Jubileuszowa Gala 25-lecia działalności Chóru i Orkiestry Kameralnej IUBILAEUM odbyła się 1 marca w Sanktuarium Świętej Rodziny w Lublinie. Jubilaci otrzymali prestiżowe medale i wyróżnienia, a licznie zgromadzeni goście mogli uczestniczyć w przepięknym koncercie, wypełnionym muzyką sakralną i klasyczną, z wieloma utworami o charakterze ludowym i patriotycznym. Chór i Orkiestra Kameralna IUBILAEUM to wielopokoleniowy zespół muzyczny utworzony i prowadzony przez Tomasza Orkiszewskiego. Zespół swoje powstanie i wieloletni rozwój zawdzięcza mecenatowi o.o. Pallotynów, a od 2024 r. działa przy Sanktuarium Świętej Rodziny. W koncercie jubileuszowym zaprezentowali się artyści Chóru i Orkiestry IUBILAEUM oraz zaproszeni soliści: Agata Rumińska-Sulenta (mezzosopran), Agata Marcewicz-Szymańska (sopran), Antonina Koksza (sopran), Iwona Gostkowska-Golianek (sopran), Krzysztof Gąsior (bas), prof. Jan Bokszczański (organy), Hanna Pysz (flet), Filip Pysz (trąbka).

Partnerem wydarzenia było Województwo Lubelskie w ramach programu „Warto być Polakiem”.

ŚLADAMI JANA PAWŁA II

Pod takim tytułem odbył się – 2 kwietnia br. w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie – koncert poświęcony pamięci o Wielkim Papieżu. Wydarzenie, zorganizowane w 20. rocznicę śmierci Karola Wojtyły, przypominało postać świętego, jego wpływ na życie wielu pokoleń Polaków. Związki Papieża z Lublinem i Lubelszczyzną, sięgają 1954 r. do 1978 był profesorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (który od 2005 roku nosi imię Jana Pawła II). W koncercie wystąpili: Orkiestra Opery Lubelskiej i Chór Dziecięco-Młodzieżowy Opery Lubelskiej przy wsparciu Filharmonii Lubelskiej oraz soliści i goście specjaliści: Magda Steczkowska, Marcin Jankiewicz, Arka Noego i Jan Karpiel Bułeczka. W trakcie koncertu pojawiły się fragmenty przemówień i pism Ojca Świętego oraz archiwalne zdjęcia

i filmy, udostępnione przez lubelski oddział Instytutu Pamięci Narodowej. Koncert zorganizowały instytucje kultury Samorządu Województwa Lubelskiego – Centrum Spotkania Kultur, Opera Lubelska i Filharmonia Lubelska, a patronat honorowy objął Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

20-LECIE BANKU ŻYWNOŚCI

Bank Żywności w Lublinie realizuje misję przeciwdziałania marnowaniu żywności oraz walki z niedożywieniem i głodem. Jest jednym z czterech wojewódzkich koordynatorów Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027. W partnerstwie z ok. 120 organizacjami pozarządowymi wspiera pomoc żywnościową blisko 60 tysięcy najuboższych mieszkańców województwa lubelskiego. Uroczysty jubileusz Banku Żywności w Lublinie odbył się 26 stycznia 2025 r. w Sanktuarium Świętej Rodziny. Po mszy św. w intencji pracowników, wolontariuszy, darczyńców i podopiecznych Banku Żywności uczestnicy wysłuchali średniowiecznego hymnu Gaude Mater Polonia oraz polskich kolęd w wykonaniu Chóru UMCS oraz Chóru Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Partnerem wydarzenia było Województwo Lubelskie.

ZAPISANI W PAMIĘCI

Widowisko muzyczno-historyczne „Zapisani w pamięci”, przywołujące postaci Żołnierzy Niezłomnych i ich ofiarną służbę Ojczyźnie, odbyło się 28 lutego w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. Młodzi lubelscy artyści: Kasia Hałdaś, Monika Kowalczyk, Urszula Kasprzak-Wąsowska, Łukasz Kukielka, Jan Wąsak, Jakub Stasikowski, Mikołaj Kołodziejczyk, Sebastian Sagan przedstawili własne aranżacje znanych polskich piosenek XX

i XXI wieku, w których wybrzmiewa pragnienie wolności. W aranżacjach nawiązali do piosenek z okresu II wojny światowej, co jeszcze mocniej podkreśliło znaczenie wolności, która mimo upływu lat, zmieniających się pokoleń i warunków życia jest wartością nadrzędną. Występom młodych artystów towarzyszyły wideo-wypowiedzi potomków żołnierzy walczących w latach 40. i 50. XX wieku o niepodległość Polski. Partnerem wydarzenia był Samorząd Województwa Lubelskiego w ramach programu „Warto być Polakiem”.

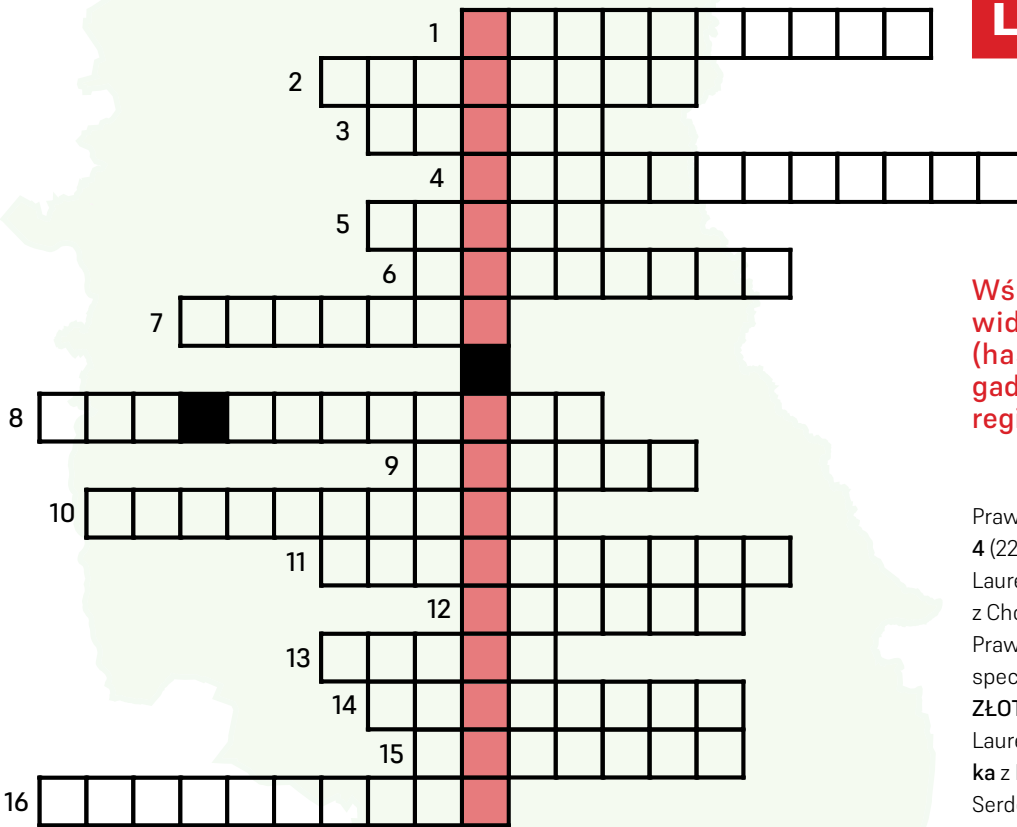
BĘDZIE

DZIEŃ DZIECKA W SKANSENIE

Zabawa, relaks i integracja w pięknych plenerach Muzeum Wsi Lubelskiej – to propozycja na wspólne spędzenie tegorocznego Dnia Dziecka. Na najmłodszych będą czekały strefy animacji i zabawy, sportowa, a także warsztaty, na których będzie można poznać tajniki rękodzieła, np. wyplatania wianków. Na scenie wystąpią dziecięce i młodzieżowe zespoły muzyczne oraz grupy akrobacji cyrkowej. Nie zabraknie też ulubionych przez dzieci przejażdżek konnych oraz spacerów po muzeum. Nowością będą eksperymenty naukowe i widowiskowe pokazy (m.in. robotyczne i druku 3D) przygotowane przez Politechnikę Lubelską. Na te i inne atrakcje zaprasza 1 czerwca do skansenu Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, we współpracy z Muzeum Wsi Lubelskiej i Centrum Spotkania Kultur.

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ O WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM !

Wśród osób, które nadesłały prawidłowe rozwiązanie krzyżówki (hasło), wylosujemy 3 zestawy gadżetów promocyjnych naszego regionu.

Prawidłowe rozwiązanie krzyżówki z numeru 4 (22) 2025: **LUBELSKIE Z KULTURĄ**

Laureaci: pani **Angelika** z Zalesia, pani **Bożena** z Choroszczyńki, pan **Piotr** z Elizówki.

Prawidłowe rozwiązanie krzyżówki z numeru specjalnego 2025:

ZŁOTA EPOKA JAGIELLONÓW

Laureaci: pani **Celina** z Siemierza, pani **Monika** z Lublina, pan **Tomasz** z Puław.

Serdecznie gratulujemy! Zestawy promocyjne wysłamy pocztą.

Odpowiedzi prosimy nadsyłać **do 13.06.2025 r.** na adres mailowy:

magazyn@lubelskie.pl,

lub adres pocztowy:

*Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego,
Departament Promocji, Sportu i Turystyki,
ul. Artura Grottgera 4, 20-029 Lublin
z dopiskiem: Magazyn „Lubelskie.pl”*

W korespondencji prosimy o nadesłanie adresu zwrotnego.

1. Wieś nad Bugiem znana z jedynej w Polsce cerkwi i parafii neounickiej.
2. Imię laureatki tytułu „Sportowiec z niepełnosprawnością roku 2024 Województwa Lubelskiego”, złotej medalistki Igrzysk Paraolimpijskich w Paryżu.
3. Rzeka w województwie lubelskim przepływająca m.in. przez Modliborzycę.
4. Działy – mezoregion fizyczno-geograficzny w województwie lubelskim, położony na wschodzie Wyżyny Lubelskiej.
5. Najwyższy ptak Polski, będący symbolem Poleskiego Parku Narodowego.
6. Pisarz związany z Nałęczowem – patron roku 2025 ogłoszony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Archidiecezji Lubelskiej – stowarzyszenie niosące pomoc potrzebującym, Ambasador Specjalny Województwa Lubelskiego 2024.
8. Główna oś drogowa regionu Trójmorza, przebiegająca przez województwo lubelskie, łącząca kraje nadbałtyckie z bałkańskimi.
9. Kraj, który dołączył do inicjatywy Trójmorza w 2023 roku.
10. Miejscowość uzdrowiskowo-letniskowa na Rostoczu, w której sanatorium przejdzie rewitalizację w ramach projektu dofinansowanego z programu Funduszy Europejskich dla Lubelskiego.
11. Wieś w powiecie opolskim znana z archeologicznego skansenu w miejscu wczesnośredniowiecznego grodziska.
12. Owoce, z których upraw słynie Lubelskie Powiśle, w tym powiat kraśnicki.
13. Pseudonim żołnierza niezłomnego, komendanta I Rejonu Obwodu AK Lubartów, a następnie dowódcy oddziału Zrzeszenia WiN, działającego aktywnie w powiatach lubartowskim i łęczyńskim.
14. Miasto znane z dużego przejścia granicznego oraz fortów i innych umocnień dawnej twierdzy brzeskiej.
15. Imię księżnej Czartoryskiej, fundatorki pierwszego muzeum na ziemiach polskich.
16. Wieś w powiecie zamojskim słynąca z sanktuarium św. Antoniego z Padwy, nazywana w przeszłości „Lubelską Częstochową”.

L
lubelskie
Smakuj życie!

LCK
LUBELSKIE CENTRUM
KONFERENCYJNE

NAJLEPSZE CENTRUM KONFERENCYJNE W EUROPIE 2024/2025

LCK ZAJĘŁO PIERWSZE MIEJSCE
W KONKURSIE MEETINGS STAR AWARDS,
W KATEGORII CENTRÓW
KONFERENCYJNYCH DO 1000 OSÓB.

CERTIFICATE OF EXCELLENCE 2024

LCK LUBLIN CONFERENCE CENTRE

Lublin, Poland

MTLG CATEGORY
E - CONVENTION CENTRE

FINAL SCORE

4.81 — **4.96** — 5.00

In each category, individual hotels and venues are segmented into three sub-categories
in light of the points they achieved in the evaluation by the hidden congress guests.

3 STAR: Final score from 4.81 to 5.00
2 STAR: Final score from 4.61 to 4.80
1 STAR: Final score from 4.41 to 4.60

Visit www.kongres-magazine.eu for more information.

Gorazd Čad
Editor in Chief Kongres Magazine

KONGRES
NEW EUROPE MEETINGS INDUSTRY MAGAZINE

Certificate No. 001004-2024
Certificate is valid until 31 December 2027.

**KONGRESNA ZVEZDA
MEETINGS STAR**

WINNER

LCK.LUBELSKIE.PL